

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA REGIONÁLNÍ A ENVIRONMENTÁLNÍ EKONOMIKY

Řešení ekologických zátěží na území České republiky

Ecological Loads Solution in the Czech Republic Territory

Student: Iveta Skovejsová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Marcella Šimíčková, CSc.

Ostrava 2010

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.“
„Přílohu č. 4, danou mi k dispozici, jsem samostatně doplnila“

V Ostravě, 7. května 2010

.....
Iveta Skovejsová

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Právní rámec řešení ekologických zátěží	7
2.1	Vymezení problematiky ekologických zátěží.....	7
2.1.1	Ministerstvo životního prostředí	7
2.1.2	Pojem ekologická zátěž	7
2.1.3	Vznik ekologických zátěží	8
2.1.4	Základní pojmy	9
2.2	Staré ekologické zátěže řešené dle zákona o vodách.....	11
2.3	Revitalizace oblastí zasažených těžbou uhlí.....	12
2.4	Státní zakázka na sanaci starých ekologických zátěží.....	14
3	Ekologické zátěže v České republice.....	16
3.1	Historie vypořádávání závazku státu	18
3.2	Současný stav	20
3.3	Priority v České republice	22
3.3.1	Situace před rokem 1998.....	23
3.3.2	Situace v letech 1998 – 2002.....	23
3.3.3	Klasifikace priorit v roce 2004.....	24
3.3.4	Klasifikace priorit v roce 2008.....	25
3.4	Operační program Životní prostředí	27
3.4.1	Prioritní osa 4, oblast podpory 4.2	28
4	Odstraňování ekologických zátěží v Moravskoslezském kraji.....	30
4.1	Priority pro odstraňování starých ekologických zátěží.....	30
4.2	Státní podnik DIAMO	34
4.2.1	Odštěpný závod ODRA.....	35

4.3	Laguny Ostramo	37
4.3.1	Historie lagun	37
4.3.2	Popis a situace na skládce odpadů.....	38
4.3.3	Průběh sanace	39
4.3.4	Vlivy na životní prostředí a zdraví obyvatel	44
5	Závěr	45
	Seznam použité literatury	47
	Seznam zkratk a symbolů	51
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	53
	Seznam příloh.....	54
	Graf 2.4.1: Ekologické závazky MF.....	15
	Graf 3.1: Rozsah ekologických závazků státu 1992 – 2008.....	17
	Graf 3.2: Zbytkové ekologické garance státu vůči 211 nabyvatelům majetku.....	21
	Tab. 4.1: Seznam Národních priorit pro odstraňování SEZ – kategorie A, prozkoumané lokality – aktualizace k únoru 2009.....	31
	Tab. 4.2: Seznam Národních priorit pro odstraňování SEZ – nedostatečně prozkoumané a neprozkoumané lokality – aktualizace k únoru 2009.....	33
	Obr. 4.1: Komplex lagun.....	39
	Obr. 4.2: Ropná laguna v Ostravě.....	42

1 Úvod

Téměř 100 let jsou na našem území známy a sledovány negativní vlivy hospodářských aktivit na krajinu. Zájem České republiky o problematiku starých ekologických zátěží a jejich řešení se oficiálně projevil již v roce 1974.

Ve světě je problému ekologických zátěží věnována pozornost již od 80. let 20. století. Mezi nejvyspělejší země v řešení tohoto problému patří USA, Kanada a země západní a severní Evropy.

Nedemokratické režimy v letech 1938 – 1989 na území České republiky způsobily rozsáhlý výskyt starých ekologických zátěží, neboť v této době nebyla ochrana životního prostředí na příliš vysoké úrovni. Existencí těchto zátěží je vážně ohroženo zdraví obyvatel, proto musí být tato situace řešena.

Cílem této práce je zhodnotit vývoj odstraňování starých ekologických zátěží na území České republiky v uplynulých dvou desetiletích. Mezi dílčí cíle patří představení problému ekologických zátěží na území Moravskoslezského kraje a zhodnocení postupu řešení jedné z nejvýznamnějších ekologických zátěží na jeho území - Lagun Ostramo.

Práce se nejprve zabývá základními pojmy týkajícími se ekologických zátěží. Dále je ve druhé kapitole vymezen právní rámec, kterým se řídí odstraňování starých ekologických zátěží v České republice.

Staré ekologické zátěže se vyskytují na celém území České republiky. Z tohoto důvodu se další kapitola zabývá těmito zátěžemi na celém území státu a rovněž prioritami, které si stát stanovil pro jejich odstraňování.

Moravskoslezský kraj v rámci České republiky patří, díky ložiskům černého uhlí a na něm vázaným hutním průmyslem i dalším průmyslem, k nejdůležitějším průmyslovým oblastem.

Restrukturalizace průmyslu po roce 1989 vedla k velkému útlumu průmyslové výroby. Byla omezena těžba černého uhlí, což vedlo ke vzniku nevyužitých a opuštěných lokalit, kterých je na území Moravskoslezského kraje několik. Z tohoto důvodu se práce v další kapitole zaměřuje právě na tyto lokality.

V poslední části této bakalářské práce se zaměřuji na konkrétní příklad starých ekologických zátěží v Moravskoslezském kraji. Jedná se o Laguny Ostramo, které patří, svou velikostí a vlastnostmi uložených odpadů, mezi největší staré ekologické zátěže nejen na území Moravskoslezského kraje, ale v celé České republice.

2 Právní rámec řešení ekologických zátěží

2.1 Vymezení problematiky ekologických zátěží

2.1.1 Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí představuje ústřední orgán státní správy ve věcech životního prostředí, je hlavním tvůrcem a odborným garantem v procesu odstraňování starých ekologických zátěží v rámci **Operačního programu životního prostředí**, rovněž je odborným garantem tohoto procesu v rámci privatizace, řídí a hradí odstraňování starých ekologických zátěží po Sovětské armádě. MŽP je autorem a garantem jednotné metodiky kategorizace priorit, vede, aktualizuje, spravuje a doplňuje databázi „Systém evidence starých ekologických zátěží“. [26]

2.1.2 Pojem ekologická zátěž

Staré ekologické zátěže představují velké riziko pro zdraví obyvatelstva i pro ekosystémy.

Ekologické zátěže jsou jevy, které představují změnu složek přírodního subsystému krajiny s devastačními účinky, znehodnocující jejich kvalitu a snižující jejich využitelnost. [1]

Za starou ekologickou zátěž považujeme závažnou kontaminaci horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti. Zejména se jedná např. o ropné látky, pesticidy, PCB, chlorované a aromatické uhlovodíky, těžké kovy apod. Zjištěnou kontaminaci lze považovat za starou ekologickou zátěž pouze v případě, že původce kontaminace neexistuje nebo není znám. Kontaminované lokality mohou být rozmanitého charakteru. Může se jednat o sklady a skládky odpadů, opuštěné průmyslové a zemědělské areály, drobné provozovny, sklady

nebezpečných látek, bývalé vojenské základny nebo území postižená těžbou nerostných surovin. [3]

Zátěže jsou jevy nebo stavy s dlouhodobým poškozováním prostředí, s narušováním základních funkcí krajiny. K jejich hodnocení je možno přistupovat ve **dvou rovinách**:

- obecné
- regionální [1]

V případě **regionální** bereme v úvahu různé přírodně technické teritoriální struktury, což jsou krajiny funkčně rozdílné s různými prioritami. [1]

Závažnost starých ekologických zátěží se stanovuje pomocí metodiky kategorizace, která určuje priority pro jejich odstraňování. Mezi důležitá kritéria patří rozsah kontaminace, nebezpečnost látek, kterými je lokalita znečištěna, způsob využití v současné době nebo záměry pro budoucnost.

2.1.3 Vznik ekologických zátěží

Vznik zátěží je spojen s výrobními a nevýrobními aktivitami společnosti, ke kterým řadíme:

- průmyslovou výrobu
- těžbu surovin
- zemědělství
- lesní a vodní hospodářství
- dopravu
- vojenství
- cestovní ruch a rekreaci
- jiné [1]

Narušení potenciálu krajiny se promítá zejména do složek:

- reliéf
- suroviny
- ovzduší
- vodstvo
- půda
- biota [1]

Kategorizace zátěží odráží jejich charakteristické vlastnosti a hlediska praktické využitelnosti poznatků z jejich hodnocení. Uplatňuje se při tom např. rozměr prostorový, časový, ve vztahu ke společnosti a jejím aktivitám lze např. uvést zátěže hygienické, zdravotní, ale také sociální, pro zemědělství zátěže chemické, pro sídla zátěže hluku. Jiné členění vyžaduje potřeba likvidace zátěží či alespoň snížení jejich devastčních vlivů aj. [1]

Vzhledem k tomu, že neexistuje jednotná právní norma, která by proces odstraňování starých ekologických zátěží zastřešovala, odstraňují se různými mechanismy a z různých finančních zdrojů.

Část je hrazena z prostředků MF, dalšími zdroji financování jsou rozpočty jednotlivých resortů (MPO, MO, MZ, MD, MŽP) a krajských úřadů. Významným zdrojem financování jsou peníze z evropských fondů v podobě Operačního programu ŽP a samozřejmě také soukromé zdroje.

2.1.4 Základní pojmy

Ekologická smlouva – smlouva uzavřená mezi Ministerstvem financí a nabyvatelem z privatizace o vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací, realizace se řídí platnou právní úpravou, usnesením vlády a směrnicemi či vyhláškami orgánů státní správy.

Ekologická závada znamená

- znečištění podzemních vod,
- znečištění horninového prostředí,
- znečištění staveb či jejich částí,
- existenci skládek škodlivých odpadů, tj. látek, jež svými chemickými, fyzikálními nebo biologickými vlastnostmi mohou při současném technickém stavu zabezpečení skládky ohrozit životní prostředí.

Ekologické závazky – jsou závazky vyplývající ze správního rozhodnutí uloženého podle zvláštních předpisů příslušným orgánem státní správy životního prostředí. Náklady na vypořádání ekologických závazků mohou zahrnovat náklady na průzkumy ekologické závady, analýzu rizika a její aktualizace, projekt a realizaci nápravných opatření, činnost odborného dohledu, náklady na úhradu pilotního ověření nové technologie.

Za ekologické závazky se nepovažují majetkové sankce a náhrady škody na majetku a zdraví třetích osob, vzniklé v souvislosti s ekologickou závadou.

Nápravná opatření (sanace, opatření k nápravě) – soubor odborných činností k nápravě ekologických závad podle realizačního projektu nápravných opatření.

Průzkum k odstranění ekologických závad – podrobné zjištění rozsahu a úrovně ekologických závad. V případě pochybností rozhoduje Ministerstvo životního prostředí, zda je určité znečištění ekologickou závadou.

Realizační projekt nápravných opatření – technická dokumentace vypracovaná zhotovitelem prací popisující postup při realizaci opatření k nápravě ekologických závad na všech místech uvedených ve správním rozhodnutí a obsahující rozpočet nákladů pro realizaci opatření. Dokumentaci schvaluje Ministerstvo financí a Ministerstvo životního prostředí.

Správní rozhodnutí – rozhodnutí orgánu státní správy, obvykle České inspekce životního prostředí, ukládající nabyvateli povinnost odstranit závadný stav a obsahující opatření k nápravě, která vycházejí z analýzy rizika a ostatních zjištění orgánu státní správy.

Supervizor – právnická nebo fyzická osoba, která byla vybrána, v souladu se zákonem o veřejných zakázkách, Ministerstvem financí pro provádění kontrolního dohledu nad průběhem realizace nápravných opatření.

Účelně vynaložené náklady – náklady potřebné pro realizaci nápravných opatření, které jsou uvedeny v realizačním projektu nápravných opatření.

Výběrové řízení – na výběr zhotovitele prací ke splnění nápravných opatření v souladu se zákonem o veřejných zakázkách, vyhlašuje a organizuje Ministerstvo financí.

Zhotovitel prací – subjekt fyzické nebo právnické osoby, s nímž Ministerstvo financí jako zadavatel veřejné zakázky uzavřel příslušnou smlouvu.

Realizační smlouva (smlouva o dílo) – smlouva uzavřená mezi Ministerstvem financí a zhotovitelem prací. [15]

2.2 Staré ekologické zátěže řešené dle zákona o vodách

Staré ekologické zátěže řešené dle odst. 4 § 42 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách.

MŽP, kromě sanací probíhajících v privatizovaných podnicích na základě ekologických smluv a sanací lokalit po Sovětské armádě, řeší a hlavně spolupracuje s krajskými úřady také na dalších problematických kauzách, kde vzhledem k rozsahu a charakteru kontaminace hrozí vážné ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod, a tudíž i nebezpečí z prodlení, pokud by se daná lokalita nesanovala. Prostředky na tyto práce lze dle novelizace zákona 254/2001 Sb. o vodách ve znění novelizovaného zákona 20/2004 Sb. hradit z k tomu účelu vytvořených účtů krajských úřadů ve výši 10 mil. Kč. [24]

Krajským úřadům bylo do kompetence přeneseno řešení starých zátěží stanovené usnesením vlády ČR:

- **č. 509** z 22. 5. 2002 ke Zprávě o hospodářské a sociální situaci Jihočeského kraje, které řešilo finanční a odborné zajištění realizace bezodkladných opatření bývalé obalovny živičných směsí společnosti Strabag v Milevsku. V roce 2003 byla z prostředků MŽP realizována bezodkladná protihavarijní opatření, která zajistila, že v současné době není tato lokalita ohniskem šíření kontaminace PCB do povrchových i podzemních vod,
- **č. 549** z 29. 5. 2002 o zabezpečení investiční přípravy území průmyslových zón v regionech Severozápad a Moravskoslezsko pro strategického investora, v jehož rámci je nyní z prostředků Ústeckého kraje dokončována sanace staré ekologické zátěže v areálu bývalého vojenského letiště Žatec, nyní SPZ TRIANGLE,
- **č. 551** z 29. 5. 2002 o řešení aktuálních problémů Pardubického kraje, které se týkají sanace staré ekologické zátěže Bor u Skutče. [24]

Odbor ekologických škod poskytuje krajským úřadům informace o regionálně příslušných kontaminovaných lokalitách, zároveň posuzuje rizikovost kontaminace těchto lokalit a zastává roli odborného garanta v dalším procesu (prováděcí projekt sanace, vlastní sanace, atd.). [24]

2.3 Revitalizace oblastí zasažených těžbou uhlí

Řešení ekologických škod vzniklých před privatizací hnědouhelných těžebních společností v Ústeckém kraji a v Karlovarském kraji, revitalizace Moravskoslezského kraje a řešení zmírnění dopadů ukončení těžby uhlí v kladenském regionu je v současné době, po ukončení činnosti **Fondu národního majetku** ČR, hrazeno z prostředků Ministerstva financí ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstva zemědělství a Ministerstva pro místní rozvoj. [25]

Vláda ČR uznala naléhavou potřebu řešení ekologických škod, které vznikly před privatizací hnědouhelných těžebních společností, a odsouhlasila záměr postupně vyčlenit částku 15 mld. Kč z privatizačních výnosů FNM ČR, s první etapou ve výši 3 mld. Kč, na účast státu na nákladech revitalizace krajiny narušené těžební činností státních hnědouhelných podniků v Ústeckém a Karlovarském kraji. Vláda ČR schválila svým usnesením č. 446 z 29. 4. 2002 ustavení a složení meziresortní komise (jako vrcholného řídicího a koordinačního orgánu) k řešení ekologických škod vzniklých před privatizací hnědouhelných těžebních společností v Ústeckém a Karlovarském kraji. [25]

Vláda ČR přijala v rámci usnesení č. 592 z 12. 6. 2002 návrhy prioritních skupin projektů a způsob čerpání finančních prostředků k řešení revitalizace Moravskoslezského kraje, především na posílení řešení důsledků ekologických zátěží vzniklých před účinností novely zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství a důsledků restrukturalizace hutnictví. Odsouhlasila záměr vyčlenit částku 20 mld. Kč z privatizačních výnosů v období 5 let na účast státu na nákladech odstraňování ekologických škod vzniklých před privatizací těžebních společností v souvislosti s restrukturalizací hutnictví a na revitalizace ve vymezeném území Moravskoslezského kraje. Meziresortní komise pro řešení revitalizace Moravskoslezského kraje byla ustanovena usnesením vlády č. 756 z 5. 8. 2002 ve znění pozdějších úprav. [25]

Postup prací na zmírnění dopadů ukončení těžby uhlí v kladenském regionu vychází z usnesení vlády č. 552 ze 4. 6. 2003. Postupně mají být řešeny ekologické zátěže a revitalizace území:

- a) **hlušinové odvaly** - náklady ve výši 908,0 mil. Kč
- b) **povrchové prostory dolů** - náklady ve výši 269,0 mil. Kč

Pro jejich řešení schválila vláda celkem částku 1 177,0 mil. Kč. [25]

2.4 Státní zakázka na sanaci starých ekologických zátěží

Státní zakázka na sanaci starých ekologických zátěží bude největší veřejná zakázka v historii České republiky. Jejím obsahem má být vyčištění desítek kontaminovaných lokalit, které byly zamořeny před rokem 1989. [8]

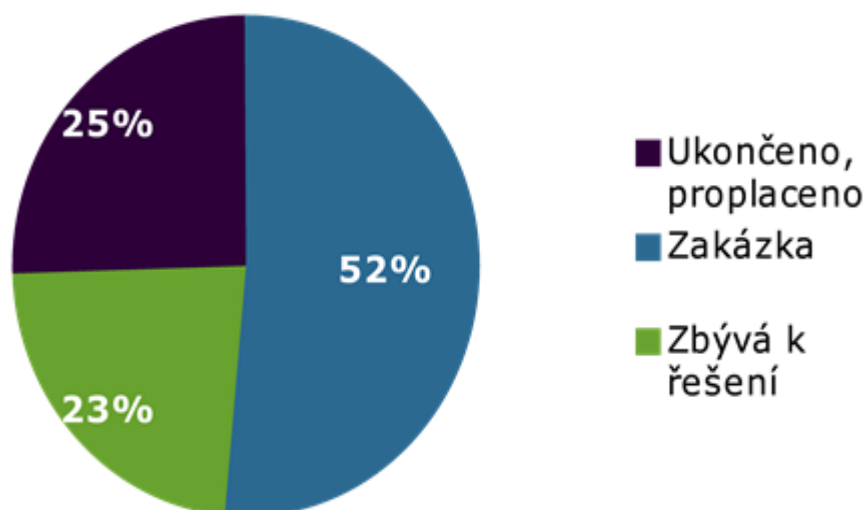
Stát bude mít kontrolu nad průběhem sanace starých ekologických zátěží, aby byl schopen garantovat kvalitu a ekologický efekt sanačních prací. Ekologickou zátěž bude vybraná společnost odstraňovat na své náklady a v horizontu 30 let. Po tuto dobu bude postupně dostávat od státu výplatu za odstraňování zátěže. [27]

Zakázka byla vyhlášena ministerstvem financí pod vedením Miroslava Kalouska 15. prosince 2008, zájemci se mohli přihlásit do 9. února 2009. Výběrové řízení probíhá ve dvou kolech. V prvním kole zájemci prokazovali schopnost dostát závazku a mezi postupujícími do druhého kola rozhodne nabízená cena. Cílem návrhu je získat pro stát co nejnižší cenu. Celková výše zakázky může činit až 114, 5 miliard korun a získá ji jediný dodavatel. [8]

Vybraný dodavatel na sebe zároveň převezme podstatná technická a ekonomická rizika spojená s odstraněním všech ekologických zátěží. Vybraná tzv. manažerská firma bude uzavírat smlouvy na sanaci jednotlivých lokalit se sanačními firmami. [7]

Avšak kromě ekologických zátěží řešených jednou státní zakázkou existují i jiné závazky, ať už smluvní nebo dobrovolně přijaté vládou ČR v celkovém objemu 209,5 mld. Kč. Státní zakázka vyřeší pouze 52 % z celkových ekologických závazků Ministerstva financí, jak zobrazuje následující graf 2.4.1. [16]

Graf 2.4.1: Ekologické závazky MF

Zdroj: www.mfcr.cz

Státní zakázka se setkala s velkou kritikou. Záměr kritizovala organizace Transparency International (TI), podle níž je návrh ministra financí schválen na základě podkladů sporné kvality a vypsání zakázky je extrémně nevýhodné pro státní rozpočet. Ředitel TI tvrdí, že u mimořádně velké zakázky je riziko korupce a politických tlaků enormní. Tato státní zakázka je svým objemem pětikrát větší než dosavadní největší zakázky, je také unikátní i v evropském měřítku. Podle TI zakázka zcela zbytečně zatíží státní rozpočet nejméně o dalších 30 miliard korun. [8]

K záměru se rovněž kriticky vyjádřila Hospodářská komora České republiky, podle které jediná zakázka představuje riziko, že prakticky budou vyřazeny z realizace zakázky všechny tuzemské firmy, zejména pak malé a střední. Hospodářská komora navrhl řešení rozdělení veřejných zakázek na sanace do menších celků podle jednotlivých krajů či sektorů. [8]

Do soutěže o veřejnou zakázku se celkem přihlásilo 6 subjektů, přičemž do druhého kola postoupily firmy Geosan Group, Marisu Pedersen Engineering a Environmental Services. Námitky proti vyřazení podalo sdružení firem PPF Advisory, Ecosoil Sud, AVE CZ a Dekonta, konsorcium společností Deme Environmental Contractors a Dredging International a sdružení firem PD-Gruppe-Stavoprogress. [8]

V říjnu 2009 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže vyhověl stížnosti konsorcia PPF na neoprávněné vyřazení v prvním kole výběrového řízení, ministerstvo financí je proto povinno zrušit rozhodnutí, které bylo v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách. Správní řízení o stížnostech dalších vyřazených subjektů ÚOHS zastavil. [8]

Koncem října 2009 stanovilo ministerstvo financí termín pro podání nabídek druhého kola pro státní superzakázku na 10. června 2010. [8]

Podle nejnovějších informací ministerstvo financí potvrdilo, že vláda červnový termín druhého kola nestihne. Místo 10. června 2010 se obálky s nabídkami budou otevírat nejdříve v říjnu, v době, kdy už s velkou pravděpodobností bude zformována nová vláda po květnových volbách. [18]

3 Ekologické zátěže v České republice

Stát se při prodeji podniků zavázal, že odstraní škody způsobené 45 lety extenzivního komunistického hospodaření (před rokem 1992) v bývalých státních podnicích. Tento závazek je platný, právně vymahatelný a sankcionovatelný, odkládáním řešení hrozí zvětšení rozsahu a objemu ekologických škod.

V České republice probíhá od počátku 90. let odstraňování starých ekologických zátěží spojených s privatizovaným majetkem vzniklých před privatizací. Stát se při privatizaci majetku zavázal odstranit ekologické zátěže k němu vázané, a to formou ekologické smlouvy uzavřené mezi státem a nabyvatelem majetku.

Od roku 1992 až do roku 2008 bylo ukončeno pouze 32 % smluv z celkového počtu ekologických smluv a vynaloženo pouze 27 % garancí ze schválených garancí, a to byly řešeny především méně zamořené lokality. [16]

Z grafu 3.1 vyplývá, že z celkového závazku státu, který je vyčíslen na 172,8 mld. Kč, byly během let 1992 až 2008 odstraněny škody za pouhých 46,5 mld. Kč.

Graf 3.1: Rozsah ekologických závazků státu 1992 – 2008

Zdroj: www.mfer.cz

Řešením závazku byl pověřen Fond národního majetku, po jeho zrušení k 1. 1. 2006 bylo tímto pověřeno Ministerstvo financí ČR, které vypořádává závazek prostřednictvím jednotlivých zadávacích řízení s individuálními odstraňovateli ekologických škod. Vláda ČR prostřednictvím Usnesení č. 1339 ze dne 28. listopadu 2007 přijala návrh MF ČR na řešení závazku a uložila ministru financí vypracovat návrh dalšího postupu.

Ministerstvo financí postupuje striktně podle zákona o veřejných zakázkách. **Celý postup zahrnuje následující etapy odstraňování zátěží na každé jednotlivé lokalitě:**

1. Analýza rizik – nutno vypsát samostatné výběrové řízení
2. Dodatečný průzkum – nutno vypsát samostatné výběrové řízení
3. Studie proveditelnosti – nutno vypsát samostatné výběrové řízení
4. Pilotní pokusy
5. Schválení postupu (MŽP, ČIŽP)
6. Sanace – nutno vypsát samostatné výběrové řízení
7. Monitoring – nutno vypsát samostatné výběrové řízení
8. Postsanační monitoring – nutno vypsát samostatné výběrové řízení
9. Potvrzení dosažení limitů (ČIŽP, supervizor)

Z výše zmiňovaného vyplývá, že podle zákona o veřejných zakázkách je třeba na každé dílčí lokalitě vypsát minimálně 7 výběrových řízení. [16]

Od počátku stát evidoval závazek vůči 310 nabyvatelům majetku z privatizace ve výši 169,5 mld. Kč. K 1. 1. 2008 byl úspěšně ukončen závazek vůči 99 nabyvatelům. Předpoklad zbývajících výše závazku vůči ostatním 211 nabyvatelům ke stejnému datu činí 114,5 mld. Kč.

3.1 Historie vypořádávání závazku státu

Stát se privatizací majetku zavázal odstranit ekologické zátěže k němu vázané pomocí ekologické smlouvy uzavřené mezi státem a nabyvatelem majetku. Závazek hradit náklady na likvidaci ekologických zátěží tak v převážné většině případů nepřešel na nabyvatele majetku, ale zůstal v kompetenci státu.

V únoru 1990 byla podepsána dohoda o odchodu sovětských vojsk a byla zřízena funkce vládního zmocněnce pro záležitosti odchodu sovětských vojsk z území ČSFR. Poslední vlak se sovětskými vojáky a vojenskou technikou vyjel z Milovic v červnu 1991.

V září 1991 vláda rozhodla usnesením č. 577/1991 o zřízení Úřadu pro řešení důsledků pobytu sovětských vojsk na území republiky. [10]

Do působnosti tohoto úřadu patřily činnosti, zahrnující hydrogeologický průzkum a sanační práce, demolice havarijních objektů, převzetí objektů a finančních prostředků od sovětské strany apod.

V témže roce byla Úřadem přijata nulová varianta ve vyrovnání pohledávek a závazků se sovětskou stranou, čímž odpadl finanční zdroj prostředků na sanace ze sovětské strany.

V listopadu 1992 zmíněný Úřad ukončil, v souvislosti s ukončením federace České a Slovenské republiky, svoji činnost a agenda sanací lokalit po Sovětské armádě byla předána Ministerstvu životního prostředí. Převod činností a kompetencí souvisejících se sanacemi potvrdilo usnesení vlády ČR č. 2 ze dne 6. ledna 1993, přičemž zabezpečení sanačních prací v lokalitách působnosti České armády bylo ponecháno v kompetenci Ministerstva obrany. [10]

Sanace bývalých základen po Sovětské armádě je financována ze státního rozpočtu z kapitoly 315, program odstraňování škod po Sovětské armádě. Od začátku sanačních prací v roce 1991 bylo do konce roku 2003 vyčerpáno 1 191,9 mil. Kč, do plánovaného ukončení v roce 2012 se předpokládá vynaložení dalších cca 250 mil. Kč. [10]

Sovětská armáda využívala v České republice 73 různě velkých lokalit. Průzkumem bylo zjištěno, že zhruba u 60 lokalit je rozsah ekologických škod významný. Celkové množství kontaminované zeminy bylo odhadnuto na 1, 24 mil. m³. Hlavním ekologickým poškozením v bývalých vojenských lokalitách je znečištění podzemních vod. [10]

Od roku 1991 byly sanační práce postupně zahájeny v nejvíce postižených lokalitách, tudíž k dnešnímu dni na většině lokalit již nezbytná sanace proběhla.

Do roku 2000 byla realizace sanačních zásahů v působnosti jednotlivých nabyvatelů, kterým stát proplácel účelně vynaložené náklady na sanační zásahy. V roce 2000, přijetím novely zákona o zadávání veřejných zakázek, musel stát podepsat dodatky k ekologickým

smlouvám s jednotlivými nabyvateli, na základě kterých přešla i administrativa výběru dodavatelů a realizace sanačního zásahu na stát. Doposud se podařilo podepsat dodatky jen se 178 z celkových 211 nabyvatelů.

Od roku 1991 bylo k 31. 7. 2004 uzavřeno celkem 273 ekologických smluv. Ukončeno bylo 60 ekologických smluv, od 8 ekologických smluv bylo odstoupeno. Na vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací bylo k stejnému datu vynaloženo 20 370,25 mil. Kč.

3.2 Současný stav

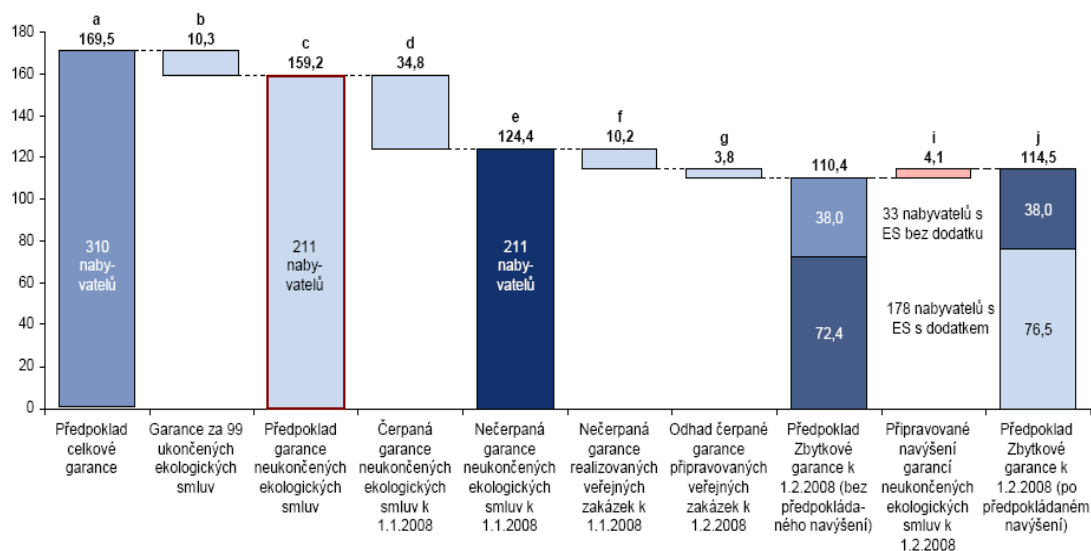
MF ČR k současnému dni vypořádává závazek prostřednictvím jednotlivých zadávacích řízení s individuálními dodavateli ekologických škod. **Tento proces je dlouhodobý, administrativně náročný a spojený s mnoha problémy a riziky, například:**

- Potenciální žaloby nabyvatelů privatizovaných podniků a jejich současných majitelů vůči státu pro prodlení odstraňování EZ a omezení využitelnosti majetku;
- Rostoucí ceny prací;
- Nedostatečná rychlost vypořádávání závazku;
- Zpřísnující se ekologické normy.

V případě neřešení dalšího postupu může dojít k růstu pravděpodobnosti materializace výše zmíněných rizik. Také při pozdějším řešení k celkovým nákladům odstranění EZ mohou přibýt značné náklady na potenciální soudní spory, pokuty či soudní odškodnění nabyvatelů majetku prostřednictvím jak tuzemských soudů, tak i mezinárodních.

S ohledem na rizika, stáří a objem závazku je nutné urychlit proces vypořádávání ekologických zátěží. MF ČR si je vědomo této skutečnosti, a proto za tímto účelem vypracovalo návrh strategie řešení starých ekologických zátěží vzniklých před privatizací a předložilo Vládě ČR možné varianty řešení. [15]

Graf 3.2: Zbytkové ekologické garance státu vůči 211 nabyvatelům majetku

Zdroj: www.mfer.cz

Z grafu 3.2 vyplývá, že Česká republika od počátku 90. let evidovala závazek vůči 310 nabyvatelům ve výši 169,5 mld. Kč (a). K 1. lednu 2008 byl úspěšně ukončen závazek vůči 99 nabyvatelům, čemuž odpovídá garance ve výši 10,3 mld. Kč (b). Ke dni zpracování analýzy stát eviduje garanci vůči 211 nabyvatelům v celkové výši 159,2 mld. Kč (c). V rámci této částky byly uzavřeny smlouvy s individuálními dodavateli na celkové plnění ve výši 45 mld. Kč (d + f), přičemž k 1. lednu 2008 bylo z této částky uhrazeno 34,8 mld. Kč (d), 10,2 mld. Kč (f) zbývá k proplacení. [15]

Ke dni 1. února 2008 probíhala zadávací řízení v celkové výši 3,8 mld. Kč (g) a v případě 14 nabyvatelů se projednává návrh na navýšení garancí o celkovou částku 4,1 mld. Kč (i). Celková výše zbytkové garance k 1. únoru 2008 činí 110,4 mld Kč (h), v případě, že dojde k v současnosti projednávanému navýšení garancí na základě žádostí nabyvatelů podaných dle Směrnice č. 3/2004, bude zbytková garance činit 114,5 mld. Kč (j). [15]

Jiné země střední a východní Evropy, ačkoliv mnohé z nich rovněž privatizovaly státní podniky s vázanou ekologickou zátěží a zavázaly se k odstranění těchto zátěží na své náklady, v řešení těchto závazků za ČR výrazně zaostávají. Slovenská republika v současné době o způsobu řešení odstraňování ekologických zátěží teprve jedná, v Polské republice probíhá inventarizace kontaminovaných lokalit, v Maďarsku došlo k sanaci pouze určitých lokalit. Pouze Česká republika aktivně přistupuje k řešení ekologických zátěží s cílem definitivně závazek státu vyřešit. [15]

V České republice je v současné době známo více jak 8 900 lokalit se starou ekologickou zátěží, na více než 4 000 lokalitách již proběhly ověřovací a průzkumné práce. Zhruba 1 000 lokalit je podrobně prozkoumáno, na 746 již probíhají sanační práce a na 166 lokalitách byla sanace ukončena. Ministerstvo životního prostředí již od roku 1996 provozuje a aktualizuje databázi pro evidenci starých ekologických zátěží (SESEZ). Odstraňování těchto lokalit je důležité nejen pro kvalitu podzemních vod či půdy, ale především zdraví lidí. [9]

Ministerstvo životního prostředí v České republice z vlastních zdrojů zajišťuje odstraňování starých ekologických zátěží po Sovětské armádě, která u nás využívala 73 různých velkých lokalit. Průzkumem bylo zjištěno, že zhruba u 60 lokalit je rozsah ekologických škod významný. V roce 1991 byly sanační práce zahájeny v nejvíce postižených lokalitách, z toho vyplývá, že k dnešnímu dni na většině z nich již nezbytná sanace proběhla. [9]

3.3 Priority v České republice

Základním předpokladem efektivnosti procesu odstraňování starých ekologických zátěží je objektivní výběr priorit k řešení dle nutnosti a naléhavosti realizace nápravných opatření, a to jak z pohledu výsledného přínosu pro životní prostředí, tak z hlediska vynaloženého úsilí a nákladů. Řešit všechny lokality není reálné, z toho důvodu je nutné rozhodovat, které lokality je potřeba řešit přednostně.

3.3.1 Situace před rokem 1998

Prvním pokusem o klasifikaci priorit byl u nás celostátní žebříček lokalit, zpracovaný na základě vlastního bodovacího systému S. Valíčkem na počátku 90. let. Tento seznam byl však diskutabilně reprezentativní, a proto nebyl uveden do praxe, ani nebyl dále modifikován a rozvíjen.

3.3.2 Situace v letech 1998 – 2002

Absence úplného přehledu o starých zátěžích a absence systému priorit byla silně pocítována Ministerstvem životního prostředí v souvislosti s jeho funkcemi při řízení procesu sanací lokalit starých zátěží v režimu Fondu národního majetku a při vědomí toho, že systém FNM evidentně nepokrývá všechny kontaminované lokality u nás.[41]

Proto odbor ekologických škod inicioval v roce 1998 přípravu regionálních seznamů priorit.

Územní odbory MŽP a oblastní inspektoráty ČIŽP spolupracovaly při přípravě přehledu lokalit, u nichž je odstranění starých ekologických zátěží prioritou, a to bez ohledu na zajištěnost financování nápravných opatření. Jimi vzniklé regionální seznamy byly předány OEŠ MŽP, kde byly převedeny do jednotné tabulkové podoby. Součástí seznamů nebyly skládky komunálního odpadu, ale pouze takové zátěže, jejichž řešení spadalo nebo by mohlo spadat do kompetence MŽP.

Vyhodnocené a schválené seznamy regionálních priorit byly předány k dispozici FNM, aby na ně mohl být brán zřetel při přípravě dalších sanačních projektů. Pro potřebu širší veřejnosti byly vydány ve zkrácené podobě poprvé v roce 2000.

Potřeba stanovit priority také vyplývá z usnesení vlády č. 51 ze dne 10. ledna 2001, zdůvodnění je uvedeno v příloze usnesení vlády „Zásady vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací“ viz příloha č. 1.

Na základě nových informací byla na podzim roku 2001 zadána, opět odborem ekologických škod, aktualizace regionálního seznamu priorit pro odstraňování starých ekologických zátěží. Aktualizace byla provedena s cílem získat maximální množství podkladů od okresních úřadů před ukončením jejich činnosti k 31. 12. 2002. Při zpracování aktualizace regionálního seznamu priorit bylo třeba řešit problematiku rozdílných hodnocení priorit, to probíhalo na úrovni jednotlivých inspektorátů ČIŽP, které se měly s dalšími orgány státní správy dohodnout na jednotné interpretaci, v případě neshody měl odbor ekologických škod rozhodující slovo.

Úplná verze seznamu priorit zahrnuje, kromě aktualizovaných údajů k majetkoprávním, finančním a ekologickým otázkám, také pro porovnání hodnoty priorit z původních seznamů z roku 2000. U některých případů došlo rovněž ke změně hodnocení na základě aktualizace informací o lokalitách. Jestliže již byla sanace ukončena a byla minimalizovaná zbytková kontaminace, byla prioritita snížena. Seznam rovněž obsahuje k určité lokalitě odkaz na instituce, které se na tvorbě záznamu o lokalitě podílely. [41]

Jako hlavní nedostatek seznamů priorit z let 1998 – 2002 byl a je pocíťován aplikovaný postup hodnocení lokalit, který umožňoval významný vliv subjektivní složky a nejednotný postup. Některé úřady zařadily do seznamů velké množství často nevýznamných lokalit a jiné zase pouze ty nejdůležitější. Vznikla tak nereprezentativní představa o rozložení zátěží na území republiky. [41]

3.3.3 Klasifikace priorit v roce 2004

Potřeba zkvalitnit hodnotitelský systém a registr starých ekologických zátěží vyvstala v souvislosti s plněním reportingových povinností vůči Evropské agentuře pro životní prostředí (EEA). Firma AGSS předložila OEŠ počátkem roku 2004 návrh na „Zpracování prováděcího projektu pro zajištění aktualizace plné verze seznamu priorit pro odstraňování starých ekologických zátěží“. [41]

V rámci projektu se uvažovalo o sjednocení existujících tuzemských databází a s vývojem software pro automatický sběr dat do výsledných shrnujících tabulek v rámci nadstavby nad databází SESEZ, která měla být sloučena se seznamem priorit, seznamem akcí FNM, seznamem havárií MŽP a databáze dlouhodobých havárií na podzemních vodách.

V projektu byl zpracován návrh nového systému klasifikace priorit, který využíval čtyřkriteriální hodnocení. Navrhovaný systém však byl převzat a aplikován Výzkumným ústavem vodohospodářským v rámci projektu „Integrace informací o skládkách, zařízeních a starých zátěžích“. Tento projekt řešil aktualizaci seznamu priorit starých zátěží České republiky s využitím klasifikačního systému, jehož výsledkem je „Index priority“. Tento index byl přiřazen celkem 480 lokalitám, z toho pro 465 je přiřazena v systému SEZ jednoznačná lokalizace. Maximální hodnota indexu priority je 10, stejně jako v Seznamech priorit z roku 2002. [41]

Koncepčně není systém AGSS pokrokem oproti staršímu systému z let 1998 – 2002, systém však správně důsledně rozlišuje rizika aktuální a potenciální.

3.3.4 Klasifikace priorit v roce 2008

V září roku 2008 v platnost vstoupil nový metodický pokyn Ministerstva životního prostředí „Hodnocení priorit – kategorizace kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných míst“. Navržený systém pro výběr (hodnocení) stanovení priorit třídí všechny lokality se starou ekologickou zátěží na základě principů analýz rizik do několika základních kategorií podle toho, jaký vyžadují další postup. Nezbytnost, časová naléhavost a charakter nápravných opatření či naléhavost zajištění doplňujících informací jsou jednoznačně určeny charakterem důsledků nebo možných důsledků kontaminace lokality, tj. rizik, které tato kontaminace znamená nebo by mohla znamenat pro zdraví lidí nebo životní prostředí. U lokalit s nedostatkem potřebných informací k rozhodování o nápravném opatření vede hodnocení ke stanovení naléhavosti průzkumných prací. [6]

Oproti předchozím seznamům se liší v tom, že nevytváří číselné řady, ale seskupuje hodnocené lokality do jednotlivých kategorií postupu managementu odstraňování starých ekologických zátěží. Teprve v rámci jednotlivých kategorií je možné vytvářet dílčí pořadí. Kategorie priorit a jejich dílčí pořadí jsou vyhodnocována podle dostupných informací o geologii, současném, respektive plánovaném využití lokalit a stupně poznání rozsahu a rizik kontaminace dané lokality. Zdroje financování, pro řešení procesu odstraňování, řešeny tímto metodickým pokynem nejsou.

Pokyn je zejména určen:

- odborným odborům a odborům výkonu státní správy ministerstva ŽP,
- České inspekci životního prostředí,
- resortní organizaci ministerstva ŽP,
- dalším ministerstvům zapojeným do procesu odstraňování starých ekologických zátěží,
- dalším orgánům státní správy (např. Krajské hygienické stanice),
- krajským úřadům,
- městským a obecním úřadům,
- stavebním úřadům,
- soukromým subjektům působícím v oblasti ochrany životního prostředí.

V neposlední řadě může být pokyn poučný pro širokou veřejnost, zajímající se o tuto problematiku. Chápání obecných principů přístupu ke kontaminovaným lokalitám a porozumění principům výběru priorit jsou důležité pro vedoucí pracovníky nebo politiky účastnící se rozhodovacích procesů.

Hodnocení lokalit podle tohoto metodického pokynu musí být od data jeho zveřejnění ve Věstníku MŽP přílohou nově zpracovávaných analýz rizik kontaminovaných míst. Vyhodnocení lokality podle tohoto metodického pokynu vyžaduje Ministerstvo životního prostředí při rozhodování o žádostech o podporu z operačního programu Životní prostředí 2007 - 2013, prioritní osa 4.2 - Odstraňování starých ekologických zátěží.

Podle tohoto metodického pokynu byly v roce 2008 vyhodnoceny regionální seznamy priorit, které mají k dispozici všechny krajské úřady. Z těchto seznamů byly následně vybrány nejzávažnější lokality - tzv. seznam Národních priorit pro odstraňování starých ekologických zátěží. Tyto aktualizované seznamy Národních priorit nahrazují seznamy priorit z předchozích let.

3.4 Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí nabízí v letech 2007 – 2013 přes 5 miliard euro pro financování ekologických projektů v České republice z evropských fondů. Objemem financí se jedná o druhý největší český operační program. Čerpá 18,4 % všech prostředků určených z fondů EU pro ČR. [30]

Staré ekologické zátěže jsou velkým rizikem pro zdraví obyvatelstva i pro ekosystémy. Dosavadní opatření jsou financována z různých zdrojů, především z Fondu národního majetku, respektive od roku 2006 Ministerstvem financí. Dále je odstraňování SEZ hrazeno ze soukromých zdrojů a ze strukturálních fondů EU. [30]

Evropská unie předpokládá, že problematika odstraňování starých ekologických zátěží je v ČR garantována jedním resortem. Ministerstvo životního prostředí plní národní reportingové povinnosti vůči Evropské environmentální agentuře v oblasti „contaminated sites“ a dalším subjektům, je odborným garantem řešení procesu odstraňování ekologických škod v rámci privatizace a odstraňování škod po Sovětské armádě, je nejvhodnějším subjektem k naplnění těchto požadavků. Tato kompetence MŽP pro garanci procesu odstraňování starých zátěží na celostátní úrovni je zahrnuta do systémového řešení problematiky odstraňování SEZ v ČR, jehož příprava byla zahájena v lednu 2006. [30]

Návrh těchto systémových kroků, včetně metodiky kategorizace priorit pro odstraňování SEZ, byl vládě předložen do 31. 5. 2006, a to na základě usnesení vlády č. 182 /2006. Tato nová metodika kategorizace priorit pro odstraňování SEZ je rovněž základním kamenem pro hodnocení žádostí podávaných v rámci OP ŽP, prioritní osy 4, oblasti podpory 4.2. [30]

3.4.1 Prioritní osa 4, oblast podpory 4.2

Návrh podpory v rámci opatření 4.2 je vlastním systémovým řešením procesu odstraňování SEZ. Tato oblast podpory nemá za cíl nahradit stávající, funkční programy pro odstraňování SEZ, ale doplnit je tam, kde se finančních prostředků nedostává nebo kde je možné pro stávající programy využít prostředků EU. Cílem tohoto programu má být rovněž dokončit národní inventarizaci lokalit se starou ekologickou zátěží, jejíž realizace se v důsledku nedostatku finančních prostředků ze státního rozpočtu stále odkládá. Současně se bude provádět kategorizace priorit. Cílem zařazení lokalit do dílčích kategorií je, aby byly v první řadě odstraněny nejzávažnější kontaminované lokality. Jde o jednotný postup, řízený podle metodik MŽP. Celý postup je po odborné stránce koordinován odborem ekologických škod. [30]

Pro potřeby OP ŽP je stará ekologická zátěž lokalitou, kde původce kontaminace neexistuje či není znám nebo se jedná o závažnou kontaminaci zemin, podzemních či povrchových vod a stavebních konstrukcí. [30]

V rámci oblasti podpory 4.2 se poskytují dotace na

- inventarizaci a kategorizaci kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných míst,
- průzkumné práce, analýza rizika,
- nápravná opatření – sanace vážně kontaminovaných lokalit,
- sanace rizikových SEZ způsobených těžbou nerostných surovin. [30]

Odboru ekologických škod jsou podávány žádosti o dotaci z oblasti podpory 4.2. Žadatelé o dotaci spolu s žádostí překládají závazné stanovisko MŽP, které odbor ekologických škod schvaluje. Obsah Závazného stanoviska je uveden níže.

Státní podniky (DIAMO a PKÚ) musí předložit kromě Závazného stanoviska MŽP také stanovisko MPO ve formátu odsouhlaseném oběma ministerstvy.

Obsah Závazného stanoviska MŽP:

- stanovisko k poskytnutým informacím, zhodnocení kvality, propracovanosti žádosti a stavu SEZ na lokalitě,
- stanovisko k prioritnosti předložené žádosti, popř. její zařazení do příslušné kategorie priorit,
- stanovení limitů opatření k nápravě závadného stavu (koncentrační, časové limity, stanovení opatření) v případě žádosti týkající se sanace,
- stanovení závazných požadavků v rámci realizace prací.

Odbor ekologických škod spolu se SFŽP provádí monitoring projektovaných prací a kontrolu plnění stanovených opatření k nápravě. [30]

O dotaci mohou žádat:

- obce a města,
- svazky obcí,
- kraje,
- neziskové organizace,
- příspěvkové organizace,
- státní podniky a
- podnikatelské subjekty. [29]

Výše podpory:

- Dotace z Fondu soudržnosti do výše 85 % z celkových způsobilých veřejných výdajů projektu.
- Dotace ze Státního fondu životního prostředí ČR nebo státního rozpočtu do výše 5 % z celkových způsobilých veřejných výdajů projektu.
- Minimální způsobilé výdaje na projekt jsou 0,5 milionu korun, maximální výše podpory podnikatelským subjektům pro oblast Zkvalitnění nakládání s odpady je 50 milionů korun. [29]

4 Odstraňování ekologických zátěží v Moravskoslezském kraji

Z hlediska životního prostředí se Moravskoslezský kraj řadí mezi nejzatíženější oblasti v České republice. Postiženy jsou všechny složky životního prostředí, mezi nejzávažnější patří velkoplošné poškození krajiny těžbou uhlí (důlní poklesy), kontaminace horninového prostředí a podzemních vod v důsledku průmyslové činnosti (staré ekologické zátěže), znečištění povrchových vod či znečištění ovzduší z dopravy a ze stacionárních zdrojů.

4.1 Priority pro odstraňování starých ekologických zátěží

Prioritní problémové okruhy pro řešení ekologické revitalizace v Moravskoslezském kraji jsou zejména sanačně rekultivační práce, utlumení termických procesů na hořících odvalech, komplexní řešení nekontrolovaných výstupů metanu, zahlazení starých ekologických zátěží v OKR a příprava území po ukončené hornické činnosti.

Pro revitalizaci MSK bylo do 31. 12. 2008 schváleno 116 projektů s předpokládanými finančními náklady ve výši asi 8,687 mld. Kč. Reálně vyčerpané finanční prostředky u 23 projektů s ukončenou realizací činily 253,5 mil. Kč a u 32 projektů v realizaci 905,8 mil. Kč. Finanční částka potřebná k dofinancování realizovaných projektů podle realizačních smluv je asi 1,073 mld. Kč. Odhad finanční částky potřebné k dofinancování dalších 49 projektů, které byly schváleny meziresortní komisí, činí 5,412 mld. Kč. Vláda v lednu 2009 rozšířila program odstranění ekologických zátěží v Moravskoslezském kraji také na nápravu škod po průzkumu a těžbě ropy a zemního plynu v Jihomoravském kraji. Rozpočet na tento program byl navýšen na 21 mld. Kč.

Následující tabulky 4.1 a 4.2 ukazují lokality v MSK, uveřejněné v seznamu Národních priorit pro odstraňování starých ekologických zátěží vydaném v aktualizovaném znění MŽP v únoru roku 2009.

Tab. 4.1: Seznam Národních priorit pro odstraňování SEZ - kategorie A, prozkoumané lokality - aktualizace k únoru 2009

Název lokality	Katastrální území	Kód p.
BorsodChem MCHZ	Ostrava	A. 3.3
DEZA	Ostrava	A. 3.3
Koksovna Jan Šverma	Ostrava	A. 3.3
Třinecké železářny	Třinec	A. 3.3
Autopal s. r. o. Nový Jičín	Hladké Životice	A. 3.2
Bernartice n. O. - jímací území	Bernatice nad Odrou	A. 3.2
MSA, a. s.	Dolní Benešov	A. 3.2
Kopřivnice - Jezdecký areál	Kopřivnice	A. 3.0
Kopřivnice - Skládky kalů	Kopřivnice	A. 3.0
Prostřední Suchá, produktovod	Prostřední Suchá	A. 3.0
Vítkovice a. s., Dolní oblast	Ostrava	A. 2.3
BALAKOM a. s. - závod	Opava Komárov	A. 2.2
Bývalé chemické závody Hrušov	Ostrava	A. 2.2
IVAX Pharmaceuticals s. r. o.	Opava Komárov	A. 2.2
KOMAS, spol. s r. o.	Opava Komárov	A. 2.2
Skládka VŽ Ostrava (Pískové doly)	Vítkovice	A. 2.2
Tatra Kopřivnice	Kopřivnice	A. 2.2
Transkorenta (býv. Ostramo)	Ostrava	A. 2.2
ETA Jablunkov	Jablunkov	A. 2.1
Benzina a. s. DS PHM N. Bohumín	Bohumín	A. 2.1
Laguny DIAMO	Mariánské Hory	A. 2.1
TEWO Jablunkov	Jablunkov	A. 2.1

Černá barva - nové záznamy z let 2008 a 2009

Červená barva - seznam priorit vytvořený krajskými úřady a ČIŽP v roce 2007, resp. 2008

Zdroj: www.mzp.cz

Kontaminovaná místa zahrnují lokality s kontaminací horninového prostředí, tj. zemin nebo podzemních, případně povrchových vod a skládek odpadů. Tato kontaminace je důsledkem systematických či havarijních úniků škodlivin z výrobních procesů a jiných aktivit nejrozličnějšího druhu.

Prozkoumané lokality se označují kódem priority A. Lokality kategorie A3 a A2, které se nacházejí na území Moravskoslezského kraje, jsou ty, u nichž kontaminace znamená aktuálně existující a potvrzený problém. U lokalit označených kódem priority A. 3 bylo potvrzeno aktuální neakceptovatelné riziko pro lidské zdraví nebo bylo potvrzeno šíření kontaminace. U takových lokalit je bezodkladně nutné provést nápravné opatření. [31]

Kód priority A. 2 charakterizuje lokality, na kterých byla potvrzena kontaminace nad úrovní legislativou stanovených koncentračních limitů, nebo je nemožné využívat lokalitu v souladu s platným územním plánem či je potvrzeno šíření kontaminace ze znečištěné lokality. Na těchto lokalitách je rovněž nutno provést nápravná opatření.

Třetí pozice v třímístném kódu priority se nazývá řád priority. Tato číslice na třetí pozici umožňuje jemnější rozřazení priorit v rámci každé kategorie. Rozlišují se základní stupně řádu priority (0 – 3). **Pomocí jednoduchého skórovacího systému se zde hodnotí:**

- úroveň, charakter a závažnost potvrzené či předpokládané kontaminace,
- podmínky pro její migraci,
- závažnost možných důsledků znečištění a ohrožených zájmů.

Řád priority například rozlišuje ohrožení velkého a malého vodního zdroje, přírodní rezervace a urbanizované oblasti či průmyslové zóny apod.. [31]

Tab. 4.2: Seznam Národních priorit pro odstraňování SEZ - nedostatečně prozkoumané a neprozkoumané lokality - aktualizace k únoru 2009

Název lokality	Katastrální území	Kód p.
Odval Hedvika	Radvanice	P. 4.2
Jelení - toxická skládka	Jelení u Milotic	P. 4.2
Radvanice - areál koupaliště	Ostrava	P. 4.2
Kopřivnice - Nad letním koupalištěm	Kopřivnice	P. 4.0
Kopřivnice - Nad Marákovými	Mniší	P. 4.0
Kopřivnice - Nohlice	Vlčovice	P. 4.0
Kopřivnice - Pod břehem	Vlčovice	P. 4.0
Kopřivnice - Pod Velovou	Větrkovice u Lubiny	P. 4.0
Kopřivnice - Přední potok	Mniší	P. 4.0
Kopřivnice - U Benčáku	Kopřivnice	P. 4.0
Odval Ema	Slezská Ostrava	P. 4.0
Odval Heřmanice	Hrušov	P. 4.0
Dívčí Hrad - toxická skládka	Dívčí Hrad	P. 3.3
Capital a.s., Karviná (býv. KAVOZ)	Karviná	P. 3.2
Trojek (býv. Zachemo)	Ostrava	P. 3.2

Černá barva - nové záznamy z let 2008 a 2009

Červená barva - seznam priorit vytvořený krajskými úřady a ČIŽP v roce 2007, resp. 2008

Zdroj: www.mzp.cz

Lokalit bez zpracovaných analýz rizik a bez podrobného nebo i bez žádného průzkumu kontaminace je značný počet. Lokalitám nedostatečně prozkoumaným a neprozkoumaným je proto nutno věnovat zvýšenou pozornost. Jde o takové lokality, kde kontaminace není dosud průzkumně prověřena. U lokalit s označením P nemáme dostatek informací pro definitivní závěry. Lokality bez analýz rizik je nutné považovat za lokality, kde stávající informace nejsou dostatečné pro odpovědné rozhodování o dalším postupu.

Kódem priority P. 4 jsou označeny lokality, o kterých nemáme žádné informace o kontaminaci, z toho důvodu je nutno nahlížet na lokalitu jako na podezřelou. Označení P. 3 se týká lokalit, u kterých je kontaminace potvrzena orientačním vzorkováním, ale nedostatečný rozsah informací neumožňuje definitivní závěry. U kódu priority P. 4 i P. 3 je nutné provést průzkum kontaminace. [31]

Třetí pozice v třímístném kódu priority (řád priority) u nedostatečně prozkoumaných a neprozkoumaných lokalit hodnotí priority stejně, jako priority u prozkoumaných lokalit, jak již bylo uvedeno výše.

4.2 Státní podnik DIAMO

Státní podnik DIAMO sídlí ve Stráži pod Ralskem, je organizací, která realizuje vládou vyhlášený útlum uranového, rudného a části uhelného hornictví v České republice a zajišťuje produkci uranového koncentráту pro jadernou energetiku. [19]

Útlumový a sanační program je v souladu se státní politikou postupného zlepšení kvality životního prostředí a odstraňování starých environmentálních zátěží financován státem a tvoří jej především:

- Realizace útlumového programu uranového průmyslu a zahlazování následků průzkumu, těžby, úpravy a zpracování ložisek uranu, zahájeného v roce 1989.
- Dokončení zahlazování následků po těžbě a zpracování rud v rámci útlumu rudného hornictví, zahájeného vládou v roce 1990 a převzatého po zaniklém státním podniku Rudné doly Příbram v roce 2001.
- Likvidační a sanační práce po těžbě uhlí v rosicko-oslavanské pánvi a v oblasti lignitových dolů Hodonín, zahájené v rámci útlumu uhelného hornictví v letech 1990 a 1991 a převzatého spolu se státním podnikem RD Příbram v roce 2001.
- Likvidační a sanační práce po těžbě černého uhlí v utlumené části ostravsko-karvinského revíru, zahájené v roce 1991 a převzaté od OKD, a. s. Ostrava v roce 2002.

- Sanace ekologické zátěže po rafinérské výrobě bývalého státního podniku OSTRAMO v Ostravě, převzaté v roce 1997. [19]

Státní podnik DIAMO má na celém území České republiky celkem 4 odštěpné závody. V rámci realizace sanačních programů spravuje DIAMO, s. p. více než 6 000 dílčích environmentálních zátěží na celém území ČR. [21]

Na území MSK působí odštěpný závod ODRA v Ostravě. Více o působení DIAMA v MSK se dozvíme v následující podkapitole.

4.2.1 Odštěpný závod ODRA

Odštěpný závod ODRA vznikl jako nástupnická organizace uzavíraných dolů Šverma, Heřmanice, Ostrava a Odra, tj. dolů z ostravské části revíru, ke kterým byl k 1. 1. 1998 organizačně začleněn Důl J. Fučík a 1. 7. 1999 byly připojeny závody František a Paskov z karvinské a jižní části revíru. K 1. 1. 2002 byl odštěpný závod ODRA prodejem části OKD, a. s. v souladu s usnesením vlády č. 453/2001 převeden na DIAMO, státní podnik. K 1. 1. 2004 byla k odštěpnému závodu, v souladu s usnesením vlády č. 1128/2003, přičleněna také lokalita Barborka. [20]

Organizační změnou byl k 1. 2. 2007 zrušen odštěpný závod SAP (Sanační práce) a začleněn jako středisko Laguny do organizační struktury odštěpného závodu ODRA. Odštěpný závod ODRA se nachází ve stadiu pokročilého útlumu těžby a organizačně se skládá ze středisek:

- Důl,
- Povrch – spravuje všechny areály bývalých dolů,
- Laguny – zodpovídá za účelnost vynaložených prostředků na probíhající sanaci skládky odpadů tzv. laguny OSTRAMO,
- odborný úsek řízení vedoucího o. z.,
- náměstek pro výrobu, techniku a ekologii,
- náměstek pro ekonomiku a personalistiku. [20]

Odštěpný závod ODRA zabezpečuje:

- Péči o všechna hlavní důlní díla, která byla zlikvidována po 1. 1. 1946 v přidělených dobývacích prostorech. Těchto hlavních důlních děl je celkem 96.
- Čerpání důlních vod z ostravské dílčí pánve na lokalitě Jeremenko a čerpání důlních vod z petřvaldské dílčí pánve na lokalitě Žofie do doby ukončení potřeby ochrany chráněného ložiskového území před zatopením.
- Správu svěřeného majetku - areálu skládky odpadů Laguny a zajišťování inženýrské a kontrolní činnosti při čerpání veřejných prostředků zhotovitelem „Nápravných opatření - LAGUNY OSTRAMO“.
- Péči o majetek ve správě o. z. ODRA - zajišťuje správu svěřeného majetku, jako základní údržbu a opravy majetku, pronájem a převody nevyužívaného majetku, zajišťování oprávněných zájmů o. z. k cizím subjektům (vstupy na pozemky, vyjadřování k akcím a stanovení podmínek k jejich realizaci, věcná břemena), účetní a daňové činnosti, součinnost při správě majetku s úřady státní správy (katastrální úřady, odb. stavební, odb. ochrany životního prostředí aj.).
- Vyřizování sociálně zdravotních nároků spojených s hornickou činností v minulosti. Dále se vyřizují nároky na zvláštní příspěvky horníkům a náhrady za ztrátu na výdělků vzniklé po 1. 1. 1993 na utlumovaných dolech.
- Demolici nepotřebných objektů ve své správě vlastními pracovníky nebo dodavatelsky.
- V rámci investic realizaci řady staveb vyvolaných útlumem, např. rekonstrukce důlních čerpacích stanic, rekonstrukce rozvodů, rekonstrukce energetických sítí v areálech apod.
- V rámci řešení problematiky výstupu plynů provoz podstatné části systému pasivní ochrany ostravské a petřvaldské dílčí pánve sestávající ze sítě 50 odplynovacích vrtů a odfukových komínků instalovaných na jamách nebezpečných výstupem důlních plynů. Současně zabezpečuje provoz monitorovacího systému sledování výstupu plynů na vybraných jamách a objektech v jejich blízkosti.
- V rámci zahlazování následků hornické činnosti vyřizování důlních škod fyzických a právnických osob a sanaci a rekultivaci území dotčených těžbou.
- Péči o 27 nemovitých a 10 movitých kulturních památek v 6 areálech.

Jak již bylo řečeno o. z. ODRA – středisko Laguny garantuje provedení nápravných opatření, vedoucích k odstranění EZ lagun OSTRAMO. [20]

Prioritou střediska Laguny je rozvoj „Strategie a politiky jakosti DIAMO, s. p.“ zejména v oblasti ochrany životního prostředí, a tím přispívat k udržení dobrého postavení s. p. DIAMO, jako spolehlivého partnera MPO ČR pro provádění sanačních a rekultivačních prací. [40]

4.3 Laguny Ostramo

4.3.1 Historie lagun

V roce 1888 byla v Přívoze u Moravské Ostravy založena rafinerie minerálních olejů. Závod byl vyprojektován na zpracování ropy a hlavním produktem byl petrolej určený ke svícení. Později se rafinerie začala orientovat na výrobu leteckého benzínu, na výrobu lehkých mazacích složek pro motorové a turbínové oleje, v tehdejší době ve špičkové kvalitě. [12]

Závod nebyl poškozen nálety během 2. světové války, a proto brzy po skončení války obnovil provoz atmosféricko-vakuové destilace ropy a zajišťoval výrobu pohonných hmot a olejů. Po počátečních rekonstrukcích byla činnost rafinerie Ostramo orientovaná na kyselinovou regeneraci upotřebených mazacích olejů. Zpracování ropy bylo zastaveno ke konci roku 1980. [12]

Skládka odpadů s. p. DIAMO v Ostravě nazývaná laguny OSTRAMO vznikla ukládáním odpadu z rafinérské výroby zahájené na konci 19. století. Od roku 1965 zde byl ukládán také odpad z regenerace upotřebených mazacích olejů státního podniku OSTRAMO Ostrava. Z důvodů havarijních úniků látek z lagun a negativního vlivu na životní prostředí bylo na konci 70. let zvažováno ukončení provozu. [32]

Provoz rafinérie byl privatizován v roce 1992. V provozu zůstala trubková destilační kolona, kyselinová rafinace a horký kontakt. Po rozsáhlých povodních v roce 1997 již výroba nebyla obnovena. [32]

Skládka odpadů s. p. DIAMO představuje jednu z největších starých ekologických zátěží v České republice. Státní podnik DIAMO v roce 1996 byl pověřen odpovědností za léta neřešený problém konečného odstranění odpadů a odstraněním následků jejich ukládání na životní prostředí, a to prostřednictvím usnesení vlády České republiky č. 626. [13]

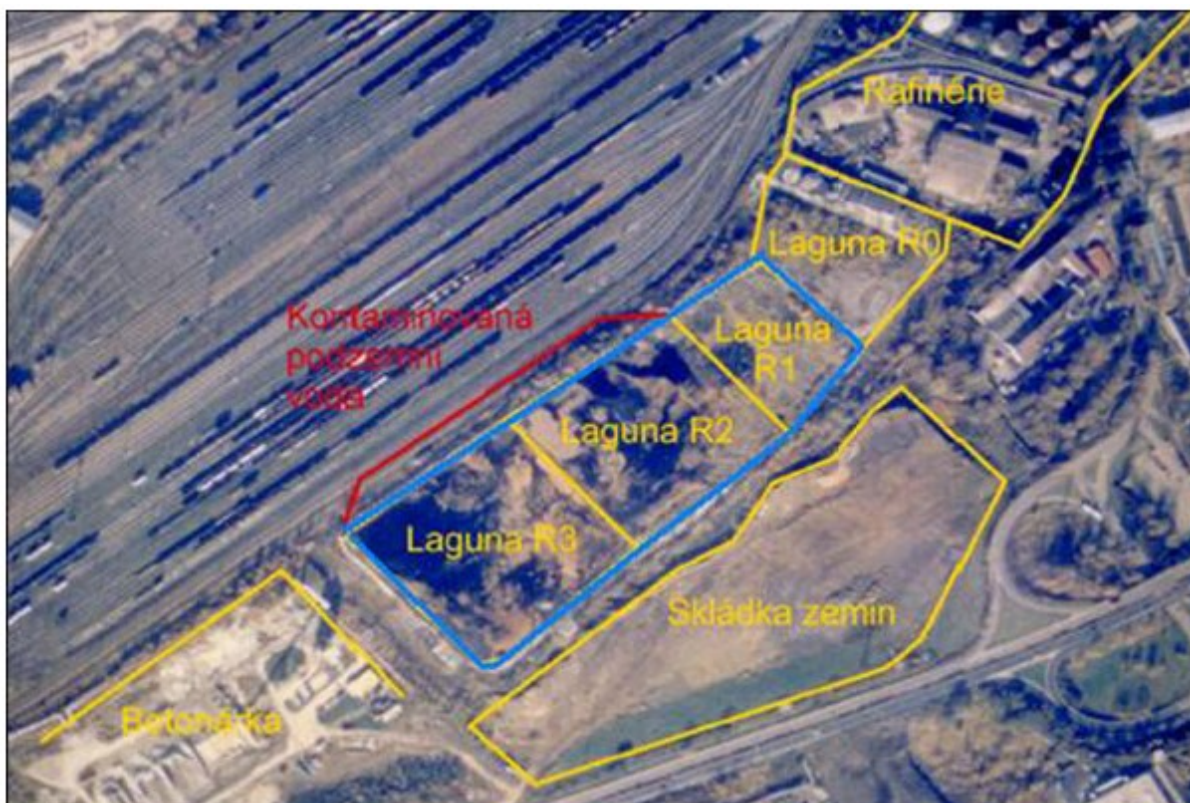
4.3.2 Popis a situace na skládce odpadů

Jedná se o soustavu skládek odpadů bývalého podniku Ostramo v údolní nivě řeky Odry. Ostramo patří mezi největší staré ekologické zátěže v České republice. Svojí velikostí a vlastnostmi uložených odpadů je možným zdrojem ohrožení podzemních a povrchových vod. [22]

Skládka se skládá z komplexu tří lagun (označených R1 až R3), které jsou odděleny hrázemi se zemními valy o výšce cca 5 m nad okolním terénem a jedna laguna (označena R0), která byla pravděpodobně založena na počátku 20. století v jámě zemníku bývalé cihelny. Komplex lagun zobrazuje obrázek níže (obr. 4.1.). Existence laguny R0 byla potvrzena analýzou rizik až v roce 1999. Laguny byly založeny na povodňových náplavových materiálech údolní nivy, resp. na navážkách bez dnové izolace a drenážního systému. Laguny byly dodatečně odizolovány v letech 1972 – 1992 podzemní těsnicí stěnou. [13]

V laguně R0 se nachází pouze tuhá fáze odpadů, v laguně R1 se nachází kašovitá fáze a tuhá fáze. V lagunách R2 a R3 se nachází kapalná, kašovitá a tuhá fáze odpadů. V okolí lagun a jejich podloží se také nacházejí kontaminované zeminy a hráze. [12]

Obr. 4.1: Komplex lagun

Zdroj: www.cistaostrava.cz

V roce 1994 byla uvedena do provozu čistírna odpadních (haldových) vod, které byly čerpány z prostoru mezi těsnicími stěnami a v nezbytném rozsahu bylo zahájeno čerpání volné kapalně fáze ropných látek na hladině podzemní vody uvnitř těsnicí stěny, tzv. udržovací čerpání. Od roku 2003 zde funguje vodní dílo „Havarijní nápravná opatření“ sloužící k zamezení šíření kontaminace ropných látek uvnitř těsnicí stěny. [32]

4.3.3 Průběh sanace

Uzavřením smlouvy s Fondem národního majetku České republiky o úhradě nákladů na vypořádání ekologických závazků bylo vyřešeno financování na přípravnou a realizační fázi sanace.

Přípravná fáze sanace zahrnovala zpracování analýzy rizika, tato fáze byla dokončena v roce 1999. Cílem přípravné fáze bylo charakterizovat existující a potenciální rizika ekologické zátěže pro zdraví člověka a pro životní prostředí a navrhnout potřebnou míru vyčištění území v souladu s jeho budoucím využitím. Na analýzu rizika v roce 2001 navázal doprůzkum tělesa skládky, ten sloužil k získání komplexních údajů o skládce a jejím obsahu. V témže roce byla dokončena studie proveditelnosti sanace ekologické zátěže.

Data získaná přípravnou fází sanace použil státní podnik DIAMO pro zpracování zadávací dokumentace k vyhlášení obchodní veřejné soutěže na dodavatele veřejné zakázky „Nápravná opatření – Laguny OSTRAMO“.

V listopadu 2003 byla vyhlášena veřejná obchodní soutěž a v srpnu 2004 byla podepsána smlouva s vybraným dodavatelem, „Sdružení ČISTÁ OSTRAVA“. Ke konci roku 2005 byl po náročném připomínkovém řízení schválen Ministerstvem životního prostředí a Fondem národního majetku České republiky „Realizační projekt Nápravná opatření – laguny Ostramo“. Tímto bylo uvolněno financování velmi náročné akce a zahájeno legislativní projednání projektu.

Postup odstranění staré ekologické zátěže je řešen na základě „Stanoviska Ministerstva životního prostředí k realizaci nápravných opatření vedoucích k odstranění staré ekologické zátěže skládky odpadů s. p. DIAMO – lagun OSTRAMO v Ostravě – Mariánských Horách“, vydaného dne 5. září 2003 pod. č. j. NM 700/2003/03.

Pro sanační práce byly stanoveny závazné termíny:

- do 31. 12. 2010 provést sanaci lagun R0 – R3
- do 31. 12. 2013 provést sanaci horninového prostředí pod lagunami a v jejich bezprostředním okolí
- do 31. 12. 2014 odstranit znečištění NEL v podzemní vodě
- do 31. 12. 2015 provést technickou a biologickou rekultivaci sanovaného prostoru
- do 31. 12. 2020 provést postsanační monitoring k prokázání sanačních parametrů [14]

Harmonogram prací je součástí schváleného realizačního projektu. Do konce roku 2010 musí být provedena odtěžba upraveného obsahu lagun v celém zjištěném rozsahu. Plošná sanace masivně kontaminované kontaktní vrstvy podložních hlín, případně štěrků a masivně kontaminované podložní materiály vnitřní strany hrází lagun musí být provedena do konce roku 2013. Do konce roku 2015 má být provedena technická a biologická rekultivace a do roku 2020 má probíhat postsanační monitoring. Dodržování harmonogramu prací sleduje na pravidelných kontrolních dnech s. p. DIAMO a také zástupci MŽP ČR, MF ČR a MPO ČR. [33]

Pro splnění stanoviska MŽP č. j. NM 700/2003/03 a zadávacích podmínek veřejné zakázky budou sanačním zásahem řešena tato základní opatření:

- odstranění a druhotné využití obsahu lagun přepracováním na náhradní nebo alternativní palivo – jedná se o kapalnou, kašovitou a plastickou část odpadů,
- odtěžení kontaminovaných materiálů charakteru zemin z výplně lagun a kontaminovaných zemin v jejich podloží či okolí a jejich dekontaminaci nepřímou termickou desorcí (technologie ITD) doplněnou o technologii biodegradace,
- sanace saturované zóny uvnitř podzemní těsnicí stěny bez masivní kontaminace NEL – promýváním horninového prostředí,
- sanace kontaminovaného okolí lagun R0 – R3 ve vymezeném prostoru v navážkách technologií promývání roztokem biotenzidu a štěrkového kolektoru hydraulickou sanací a technologií biodegradace in situ. [14]

Na kontrolních dnech, konaných v lednu 2007, se zjistilo, že harmonogram prací, který je součástí realizačního projektu nápravných opatření Realizační smlouvy, není prokazatelně plněn. Zpoždění vyvolalo nutnost aktualizace harmonogramu prací. Po aktualizaci harmonogramu prací je však zřejmé, že dochází k ohrožení termínů konkrétních sanačních kroků a tím i konečného termínu sanace lagun. [35]

Státní podnik DIAMO proto k 1. únoru 2007 provedl organizační změnu. Zrušil odštěpný závod Sanační práce a jeho kompetence převzal odštěpný závod ODRA. V případě neplnění termínů v rámci harmonogramu s. p. DIAMO zřejmě Realizační smlouvu

ukončí a na projektu a zejména na dopracování EIA bude pokračovat sám. Bude-li to nezbytné, připraví nové výběrové řízení na zhotovitele díla. [35]

Sdružení Čistá Ostrava dne 7. 7. 2008 zahájilo zkušební odtěžování ropných kalů z lagun bývalé chemičky Ostramo, a to s více než ročním zpožděním. Během 6 měsíců je třeba provápnit 16 tisíc tun odpadů. Do konce roku 2008 chtělo Sdružení Čistá Ostrava vyrobit z ropných kalů až 40 tisíc tun alternativní palivové směsi. V průběhu čtyřech měsíců zkušební odtěžování byla odzkoušena funkčnost a výkonnost technologických zařízení.

Obr. 4.2: Ropná laguna v Ostravě

Zdroj: <http://master.ct24.cz/>

Vyrobené palivo je distribuováno po železnici v uzavřených kontejnerech polským odběratelům, kteří mají zájem o veškeré palivo vyrobené v rámci zkušební odtěžování. Prioritou Čisté Ostravy je, aby palivo bylo odebíráno českými odběrateli, se kterými zatím jedná. [36]

V souladu s harmonogramem prací byl k 28. 2. 2009 ukončen zkušební provoz na ropných lagunách. Celkově bylo vyrobeno 36 500 tun paliva TPS–NOLO z plánovaných 40 000 tun. Odtěženo bylo 17 900 tun neutralizovaných kalů. Bylo ověřeno, že zvolenou

technologií lze vyrobit až 2 800 tun paliva denně. Vyráběné palivo TPS-NOLO na základě provedených analýz vždy splňovalo parametry podnikové normy výrobce. [23]

Při zahájení zkušebního provozu se nepotvrdila dostatečná únosnost vápnem neutralizovaných kalů pro pojezd zavápňovacího zařízení a nájezdy do laguny byly dostatečně zpevňovány s použitím geotextilie a plastových roznášecích rohoží. Úprava technologie byla příčinou nižších objemů vyráběného paliva od počátku zkušebního období až do závěru loňského roku. [23]

Zájemci z řad veřejnosti, ale zejména obyvatelé okolních sídlišť se mohli dne 17. 11. 2009 na vlastní oči přesvědčit, co se vlastně na ropných lagunách děje. Obyvatelé byli příjemně překvapeni. Obsah laguny R 2, která se začala odtěžovat jako první, viditelně poklesl. Vyrobené certifikované palivo je transportováno za svými odběrateli a v areálu jsou již zřetelné první metry výstavby podtlakové haly, která bude sloužit pro předúpravu kontaminované zeminy. Její dekontaminace bude dokončena v procesu nepřímé termické desorpce. [37]

Probíhající hospodářská krize měla a má dopady na průběh sanačních prací, a to zejména v oblasti odbytu vyráběného paliva. V této souvislosti SČO prostřednictvím s. p. DIAMO a Ministerstva průmyslu a obchodu ČR předložilo žádost, na základě které vydala Vláda ČR usnesení (č. 1584 ze dne 21. prosince 2009), kterým uložila ministru životního prostředí vydat stanovisko, definující nové podmínky realizace opatření vedoucí k nápravě ekologické zátěže skládky odpadů státního podniku DIAMO v Ostravě „Nápravná opatření Laguny Ostramo“. [38]

V současné době se předpokládá celkové zdržení 36 měsíců, předpoklad dokončení rekultivačních prací je do konce roku 2018. [38]

Odtěženo je již asi 50 tisíc tun z celkového plánovaného množství 188 tisíc tun zavápňených kyselých dehtů. [38]

4.3.4 Vlivy na životní prostředí a zdraví obyvatel

Vlivy na životní prostředí budou odlišné při vlastní realizaci nápravného opatření a po ukončení prací. V průběhu sanačních prací nelze vyloučit, že dočasně budou působit negativní vlivy, především pachové, po ukončení prací lze očekávat stálou výraznou převahu pozitivních důsledků.

Lze předpokládat, že obyvatelé v okolí budou ovlivněni hlavně z důvodu emisí pachových látek do ovzduší. Zejména sirovodíku, což je plyn s vysokou a subjektivně nepříjemnou pachovou intenzitou, jehož vliv bude mezi ostatními přítomnými pachovými látkami dominantní. Koncentrace však podle odborníků budou tak nízké, že neohrozí zdraví obyvatel. Je navržena řada opatření k zmírnění tohoto účinku, za nejpodstatnější lze považovat řízení sanačních prací dle aktuální klimatické situace a na základě údajů z měřicí imisní stanice, která bude provozována nezávislou organizací.

Situace s výraznějším nebezpečím úniku zápachových látek bude trvat pouze po dobu homogenizace, vápnění a odtěžby, což by mělo být zhruba 3 roky.

Odstraňování znečištěné zeminy a podzemní vody nebude představovat pro obyvatelstvo žádné zdravotní riziko. Po celém obvodu areálu lagun je vybudována podzemní těsnicí stěna vedená do hloubky až do nepropustného jílového podloží. Proti šíření kontaminace do okolí je lokalita chráněna podzemním liniovým drénem.

Hlavní vlivy záměru vyplývající z navržených nápravných opatření budou pozitivní. Některé vlivy jsou obtížně vyčíslitelné, z toho důvodu řada dopadů může být hodnocena různými osobami a zájmovými skupinami odlišně v návaznosti na subjektivní rozdíly ve vztahu k prioritám ochrany životního prostředí. [34]

Sdružení Čistá Ostrava má odstranit upravený obsah lagun v celém zjištěném rozsahu do konce roku 2010. Na místě současných lagun má vzniknout posléze biocentrum ke krátkodobému odpočinku a relaxačním aktivitám obyvatel. Odstraněn má být tím i velký zdroj znečištění ovzduší, znepríjemňující život obyvatel nedalekého ostravského sídliště Fifejdy. [39]

5 Závěr

Problém starých ekologických zátěží patří mezi významné problémy v České republice, ale také jinde ve světě. Tyto zátěže mohou vážně ohrožovat zdraví obyvatel a ekosystémů. Počet lokalit zatížených ekologickou zátěží lze v České republice odhadovat nad 10 tisíc.

První ekologické zátěže začaly vznikat z důvodu změny politického režimu v roce 1989. Stát se tehdy při prodeji státních podniků zavázal, že odstraní škody vzniklé extenzivním komunistickým hospodařením před rokem 1992, a to pomocí ekologické smlouvy. V České republice tak od počátku 90. let 20. století probíhá odstraňování starých ekologických zátěží spojených s privatizovaným majetkem.

Řešením tohoto závazku byl pověřen Fond národního majetku, po jeho zrušení je tímto pověřeno Ministerstvo financí České republiky.

V únoru 1990 opustila území České republiky sovětská vojska, díky tomu zde zůstalo 73 opuštěných lokalit. Sanační práce na těchto lokalitách byly postupně zahájeny v roce 1991 a k dnešnímu dni na většině lokalit nezbytná sanace proběhla.

Odstraňování ekologických zátěží je dlouhodobý a administrativně i finančně náročný proces spojený s mnoha problémy a riziky, které představují například:

- žaloby nabyvatelů privatizovaných podniků a jejich současných majitelů vůči státu pro prodlení odstraňování EZ a omezení využitelnosti majetku;
- rostoucí ceny prací;
- nedostatečná rychlost vypořádávání závazku;
- zpřísnující se ekologické normy.

Jestliže nedojde k řešení dalšího postupu, může dojít k růstu zmíněných rizik. Pozdější řešení povede k příliš velkým nákladům na odstranění ekologických zátěží nebo k rostoucím nákladům na budoucí soudní spory či pokuty. Proto má Ministerstvo financí České republiky

zájem odstraňovat ekologické zátěže a je si vědomo, že je nutné urychlit proces vypořádávání ekologických zátěží.

Staré ekologické zátěže má vyřešit největší ekologická zakázka v historii České republiky. Tato zakázka se potýká s velkou kritikou. Ať už ze strany hospodářské komory či co se týče ceny sanací. Ministerstvo financí oznámilo, že cena sanací bude přibližně 115 miliard korun, bývalý ministr životního prostředí Martin Brusík však uvedl, že by cena měla být jen kolem 40 miliard korun.

Také padl návrh, aby byl tendr na odstranění ekologických zátěží zrušen. Požádalo o to předsednictvo KDU-ČSL předsedu stávající vlády Jana Fischera. Předsednictvo KDU-ČSL požaduje prošetření postupu Ministerstva financí ČR, protože považuje pokračování tendru ve stávajících podmínkách za jeden z největších tunelů v dějinách České republiky.

V současné době nelze s přesností říct, zda se bude pokračovat ve stávající ekologické zakázce, která nyní vstupuje do druhého kola jednání. Prozatím je druhé kolo tendru odsunuto na podzim.

Dalším cílem bakalářské práce bylo popsat ekologické zátěže na území Moravskoslezského kraje se zaměřením na Laguny Ostramo. Moravskoslezský kraj patří k nejzatíženějším krajům v České republice. Seznam priorit uvádí spoustu lokalit, které je potřeba řešit. Nejsme schopni říci, kolik těchto lokalit, bude řešeno v rámci velké ekologické zakázky.

Laguny Ostramo představují pro Moravskoslezský kraj velké ohrožení podzemních a povrchových vod. Rovněž je to zdroj znečištění ovzduší, který obtěžuje místní obyvatele nedalekého sídliště Fifejdy. V současné době se pracuje na odstranění této významné ekologické zátěže.

Práce na odstraňování lagun Ostramo jsou v plném proudu. Místní obyvatelé i široká veřejnost se již mohli na vlastní oči přesvědčit, jak práce na odstraňování lagun probíhají. Po odstranění lagun Ostramo se zlepší prostředí pro místní obyvatele, ale hlavně zde vznikne centrum ke krátkodobému odpočinku a relaxačním aktivitám obyvatel.

Seznam použité literatury

Knihy

1. HAVRLANT, M. *Ekologické zátěže a jejich hodnocení*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 1998. 62 s. ISBN 80-7042-747-7.
2. VANÍČEK, I. *Sanace skládek, starých ekologických zátěží*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2002. 247 s. ISBN 80-01-02438-5.

Internet

3. *Staré ekologické zátěže* [online]. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2010 – 01 - 15]. Dostupný z: <http://www.mzp.cz/cz/stare_ekologicke_zateze>.
4. *Kompetence* [online]. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2010 – 01 - 15]. Dostupný z: <<http://www.mzp.cz/cz/kompetence>>.
5. *Metodiky* [online]. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2010 – 01 – 17]. Dostupný z: <<http://www.mzp.cz/cz/metodiky>>.
6. *Priority v procesu odstraňování starých ekologických zátěží* [online]. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2010 – 02 - 23]. Dostupný z: <http://www.mzp.cz/cz/priority_odstranovani_stare_ekologicke_zateze>.
7. *Státní zakázka století na staré ekologické zátěže* [online]. Zpravodajský měsíčník pro státní správu a podnikatele. [cit. 2010 – 01 – 05]. Dostupný z: <<http://www.parlament-vlada.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=496>>.
8. *Státní zakázka na sanaci starých ekologických zátěží* [online]. Wikipedie. [cit. 2009 – 12 – 06]. Dostupný z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD_zak%C3%A1zka_na_sanaci_star%C3%BDch_ekologick%C3%BDch_z%C3%A1t%C4%9B%C5%BE%C3%AD>.
9. *Zkušenosti České republiky s odstraňováním starých ekologických zátěží jsou jedinečné* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2004. [cit. 2010 – 03 – 29]. Dostupný z: <<http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=212>>.

10. *Staré ekologické zátěže v České republice* [online]. Enviromagazín, 2005.
[cit. 2010 – 01-17]. Dostupný z:
<http://www.sazp.sk/slovak/periodika/enviromagazin/enviro2005/enviro2/11_zo_zahrancia.pdf>
11. *Staré ekologické zátěže* [online]. Česká inspekce životního prostředí.
[cit. 2009 – 12 – 06]. Dostupný z: <http://www.cizp.cz/513_Stare-ekologicke-zateze>.
12. *Historie lagun* [online]. Sdružení čistá Ostrava. [cit. 2010 – 04 – 20].
Dostupný z: <<http://www.cistaostrava.cz/article.asp?mid=2&sid=11>>.
13. *Novodobá historie projektu* [online]. Sdružení čistá Ostrava. [cit. 2010 – 04 – 20].
Dostupný z: <<http://www.cistaostrava.cz/article.asp?mid=2&sid=12>>.
14. *Postup sanace* [online]. Sdružení čistá Ostrava. [cit. 2010 – 04 – 20].
Dostupný z: <<http://www.cistaostrava.cz/article.asp?mid=2&sid=14>>.
15. *Ekonomická a právní analýza* [online]. Ministerstvo financí Česká republika.
[cit. 2010 – 03 – 14]. Dostupný z:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vf_reseni_ekolog_zavazku_40464.html>.
16. *Ekologické závazky státu* [online]. Ministerstvo financí Česká republika.
[cit. 2010 – 03 – 14].
Dostupný z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ekozakazka_47951.html>.
17. *Usnesení Vlády České republiky č. 51 + P* [online]. Vláda České republiky.
[cit. 2010 – 03 – 21]. Dostupný z:
<http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/F6550A1DB8FE7A06C12571B60070E978>.
18. *Obří „ekozakázka“ se odsouvá na podzim* [online]. EnviWeb. [cit. 2010 – 03 – 15].
Dostupný z: <<http://www.enviweb.cz/clanek/sanace/81053/obri-ekozakazka-se-odsouva-na-podzim>>.
19. *Diamo, státní podnik Stráž pod Ralskem* [online]. Diamo. [cit. 2010 – 04 – 20].
Dostupný z: <<http://www.diamo.cz/diamo-statni-podnik-straz-pod-ralskem>>.
20. *Odštěpný závod ODRA* [online]. Diamo. [cit. 2010 – 04 – 20].
Dostupný z: <<http://www.diamo.cz/odra>>.
21. *Spravované lokality* [online]. Diamo. [cit. 2010 – 04 – 20].
Dostupný z: <<http://www.diamo.cz/lokality>>.
22. *Ostramo Ostrava* [online]. Výzkumný ústav vodohospodářský, T. G. Masaryka.
[cit. 2010 – 04 – 20]. Dostupný z: <<http://www.vuv.cz/ostramo-ostrava>>.

23. *Skončila zkušební fáze projektu „Nápravná opatření – laguny Ostramo“* [online]. Geosan group. [cit. 2010 – 04 – 20]. Dostupný z: <<http://www.geosan-group.cz/cz/53/clanek/aktuality/skoncila-zkusebni-faze-projektu-napravna-opatreni-laguny-ostramo/>>.
24. *Staré ekologické zátěže řešené dle zákona o vodách* [online]. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2010 – 01 – 15]. Dostupný z: <http://www.mzp.cz/cz/stare_ekologicke_zateze_zakon>.
25. *Revitalizace oblastí zasažených těžbou uhlí* [online]. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2010 – 01 – 15]. Dostupný z: <http://www.mzp.cz/cz/revitalizace_oblasti>.
26. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2009 – 12 – 06]. Dostupný z: <<http://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>>.
27. *Stát bude kontrolovat sanaci starých ekologických zátěží* [online]. Portál veřejné správy České republiky. [cit. 2009 – 11 – 06]. Dostupný z: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/7226/_s.155/10202?docid=116020>.
28. *Stará ekologická zátěž* [online]. Enviwiki. [cit. 2009 – 12 – 06]. Dostupný z: <http://www.czp.cuni.cz/wiki/Star%C3%A1_ekologick%C3%A1_z%C3%A1t%C4%9B%C5%BE>.
29. *Prioritní osa 4* [online]. Operační program životní prostředí. [cit. 2009 – 12 – 14]. Dostupný z: <<http://www.opzp.cz/sekce/370/prioritni-osa-4/>>.
30. *Operační program Životní prostředí – prioritní osa 4, oblast podpory 4.2 – Odstraňování starých ekologických zátěží* [online]. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2009 – 12 – 14]. Dostupný z: <http://www.mzp.cz/cz/operacni_program_zp>.
31. *Hodnocení priorit – kategorizace kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných míst, Metodický pokyn MŽP* [online]. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2010 – 02 – 11]. Dostupný z: <[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/priority_odstranovani_stare_ekologicke_zateze/\\$FILE/OES_MP14_20081808.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/priority_odstranovani_stare_ekologicke_zateze/$FILE/OES_MP14_20081808.pdf)>.
32. *Laguny OSTRAMO* [online]. Diamo. [cit. 2010 – 04 – 05]. Dostupný z: <<http://www.diamo.cz/lokality-odra/laguny-ostramo>>.
33. *Časový harmonogram* [online]. Sdružení čistá Ostrava. [cit. 2010 – 04 – 20]. Dostupný z: <<http://www.cistaostrava.cz/article.asp?mid=2&sid=16>>.

34. *Vlivy na životní prostředí a zdraví obyvatel* [online]. Sdružení čistá Ostrava. [cit. 2010 – 04 – 20].
Dostupný z: <<http://www.cistaostrava.cz/article.asp?mid=2&sid=15>>.
35. *Problémy při řešení sanace lagun OSTRAMO přetrvávají* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit. 2010 – 03 – 23].
Dostupný z: <<http://www.mpo.cz/dokument28229.html>>.
36. *První palivo z lagun k polským odběratelům* [online]. Sdružení Čistá Ostrava. [cit. 2010 – 03 – 23].
Dostupný z: <<http://www.cistaostrava.cz/article.asp?mid=1&sid=8&aid=5>>.
37. *Tiskové zprávy* [online]. Sdružení Čistá Ostrava. [cit. 2010 – 03 – 23].
Dostupný z: <<http://www.cistaostrava.cz/article.asp?mid=1&sid=8&aid=37>>.
38. *Tiskové zprávy* [online]. Sdružení Čistá Ostrava. [cit. 2010 – 03 – 23].
Dostupný z: <<http://www.cistaostrava.cz/article.asp?mid=1&sid=8&aid=42>>.
39. *Tiskové zprávy* [online]. Sdružení Čistá Ostrava. [cit. 2010 – 03 – 23].
Dostupný z: <<http://www.cistaostrava.cz/article.asp?mid=1&sid=8&aid=5>>.

Interní zdroje

40. *Environmentální politika*. Interní materiál DIAMO, státní podnik, odštěpný závod ODRA středisko Laguny. Ostrava, 2009.
41. *Výzkum systémového přístupu k výběru priorit řešení lokalit starých ekologických zátěží (doba řešení 2005 – 2007)*. Interní materiál RNDr. Lukáš Ženatý, Ph.D.. Ostrava, 2005.

Seznam zkratk a symbolů

aj. – a jiné

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

ČIŽP – Česká inspekce životního prostředí

ČSFR – Československá federativní republika

EEA – Evropská agentura pro životní prostředí

EIA – hodnocení vlivů na životní prostředí

EZ – ekologická zátěž

FNM – Fond národního majetku

MD – Ministerstvo dopravy

MF – Ministerstvo financí

MO – Ministerstvo obrany

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MSK – Moravskoslezský kraj

MZ – Ministerstvo zdravotnictví

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

např. - například

NEL – nepolární extrahovatelné látky

odb. - odbor

OEŠ – Odbor ekologických škod

OKD – Ostravsko-karvinské doly

OKR – Ostravsko-karvinský revír

OP – Operační program

o. z. – odštěpný závod

PCB – Polychlorované bifenyly

SAP – Sanační práce

SČO – Sdružení Čistá Ostrava

SESEZ – Systém evidence starých ekologických zátěží

SEZ – stará ekologická zátěž

SFŽP – Státní fond životního prostředí

s. p. – státní podnik

SPZ – strategická průmyslová zóna

TI - Transparency International

tj. – to je

tzv. – tak zvané

ÚOHS – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

ŽP – Životní prostředí

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámená s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne .....

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Tovární 421, 735 52 Bohumín-Záblatí

Seznam příloh

Příloha 1: Usnesení Vlády České republiky č. 51 + P

Příloha 2: Rozmístění starých ekologických zátěží podle evidence MŽP ČR v r. 2005

Příloha 3: Významné brownfields v Moravskoslezském kraji

Příloha 4: Přehled nejvýznamnějších brownfields s ekologickou zátěží na území Moravskoslezského kraje (východní část) – Zdroj: www.kr-moravskoslezsky.cz

Příloha 5: Fotodokumentace Laguny Ostramo

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ

VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 10. ledna 2001 č. 51 + P

o Zásadách vypořádání ekologických závazků
vzniklých před privatizací

[Vazba na záznam z jednání vlády:](#)

V l á d a

I. s c h v a l u j e Zásady vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací uvedené v příloze tohoto usnesení;

II. z r u š u j e

1. usnesení vlády České republiky z 24. června 1992 č. 455, k vypořádání ekologických závazků podniků při převodu majetku státu na jiné osoby dle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby ve znění zákona č. 92/1992 Sb.,

2. usnesení vlády ze 17. března 1993 č. 123, k řešení ekologických závazků při privatizaci, ve znění usnesení vlády ze 17. prosince 1997 č. 810 (přílohy č. 2 a 3 - Zásady řešení ekologických závazků při privatizaci a její technické opravy z 23. června 1998) a usnesení vlády z 11. března 1998 č. 177;

III. u k l á d á

1. místopředsedovi vlády a ministru financí zabezpečit ve spolupráci s ministrem životního prostředí postup podle bodu I a III tohoto usnesení,

2. místopředsedovi a ministru financí zabezpečit do 31. prosince 2001 doplnění uzavřených smluv o úhradě nákladů vynaložených na vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací tak, aby byly v souladu s bodem I a III tohoto usnesení.

Provedou:

místopředseda vlády a

ministr financí,

ministr životního prostředí

Předseda vlády

Ing. Miloš Zeman, v. r.

P ř í l o h a

k usnesení vlády

ze dne 10. ledna 2001 č. 51

Z Á S A D Y

vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací

I. Při realizaci privatizačních projektů přecházejí podle zákona - zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, v platném znění, § 15 v návaznosti na § 6a - veškeré ekologické závazky na nabyvatele privatizovaného majetku, na privatizovaný subjekt nebo na jeho právního nástupce (dále jen "nabyvatel").

Z titulu ekologických závad nebudou nabyvateli poskytovány slevy z prodejní ceny ani jiné formy zvýhodnění, s výjimkou zvýhodnění vyplývajícího z aplikace těchto zásad.

Ekologickou závadou se pro tyto účely rozumí:

- znečištění podzemních vod,
- znečištění horninového prostředí,
- znečištění staveb či jejich částí,
- existence skládek škodlivých odpadů, tj. látek, jež svými chemickými, fyzikálními nebo biologickými vlastnostmi mohou při současném technickém stavu zabezpečení skládky ohrozit životní prostředí.

Vyhodnocení ekologických závazků z hlediska životního prostředí (dále jen "ekologický audit") předkládá nabyvatel nebo předkladatel privatizačního projektu. Ekologický audit věcně vymezuje ekologické závazky vzniklé před privatizací. Posouzení věcné správnosti a úplnosti ekologického auditu zajistí Ministerstvo životního prostředí (dále jen "MŽP"), které do 6 týdnů od jeho obdržení, rozhodne, zda konkrétní znečištění je ekologickou závadou podle výše uvedeného výčtu.

Při odstraňování ekologických závad bude zpravidla postupováno podle priorit, které stanovuje MŽP. Důvodem je přednostní odstranění těch zátěží, které představují pro životní prostředí a zdraví lidí nejvážnější rizika.

II. Finanční účast státu při odstraňování ekologických závad vzniklých před privatizací bude realizována takto:

1) Na základě souhlasu vlády uzavře Fond národního majetku České republiky (dále jen "FNM") s nabyvatelem smlouvu, v níž se zaváže k úhradě nákladů vynaložených na vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací (dále jen "smlouva"). Součástí smlouvy bude ekologický audit.

2) Odůvodněnost uzavření smlouvy posoudí Ministerstvo financí (dále jen "MF") a MŽP ve všech případech, kdy nabyvatel nebo předkladatel privatizačního projektu požádal o zvýhodnění z důvodu existence ekologických závad na privatizovaném majetku před schválením příslušného privatizačního projektu, resp. před vydáním příslušného rozhodnutí o privatizaci (dále jen "Rozhodnutí"). V případech, kdy se nabyvatel dozví o existenci ekologických závad po schválení privatizačního projektu, resp. po vydání Rozhodnutí, ale před jeho realizací, může požádat MF o uzavření smlouvy i dodatečně.

Smlouvu lze uzavřít i s nabyvatelem vzešlým z veřejné soutěže či veřejné dražby za předpokladu, že tato možnost nebyla vyloučena při vyhlášení soutěže a nebyla dána možnost při vyhlášení podmínek navrhnout kupní cenu s ohledem na vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací novým nabyvatelem. V zásadě však uzavření smlouvy nebude doporučováno při privatizaci formou veřejné soutěže nebo veřejné dražby, kde existence ekologických závad ovlivňuje výši dosažené kupní ceny.

Návrh k vyslovení souhlasu s uzavřením smlouvy předkládá vládě ministr financí.

V případech, kdy vláda vyslovila souhlas s uzavřením smlouvy, ale tato do 31. prosince 2000 nebyla uzavřena, FNM a nabyvatel tak učiní do 31.12.2001, jinak platnost souhlasu zaniká.

Souhlasy vlády s uzavřením smlouvy přijaté po 1. lednu 2001 mají platnost dva roky.

V případě, že smlouva nebude z důvodů nezapříčiněných FNM ve stanovených termínech uzavřena, nebude mít nabyvatel již možnost smlouvu uzavřít a tedy i použít prostředky FNM.

FNM zajistí takový způsob evidence došlých žádostí, který umožní jednoznačně identifikovat okamžik převzetí žádosti.

K uzavření smlouvy lze dát v usnesení vlády souhlas i dodatečně po přijetí Rozhodnutí. Podmínkou je, že FNM obdržel žádost o uzavření smlouvy ještě před realizací Rozhodnutí. Realizací Rozhodnutí se pro tento účel rozumí :

- uzavření kupní smlouvy nebo smlouvy o převodu majetku a předání a převzetí majetku,
- převod alespoň 67% akcií na nové majitele.

V případech, kdy privatizační projekt byl předložen do 1.3.1992 a jeho součástí nebyl ekologický audit posouzený MŽP, je možné požádat vládu o uzavření smlouvy i po realizaci rozhodnutí o privatizaci, přičemž uzavření smlouvy je možné pouze v případě velmi závažné ekologické závady prokazatelně vzniklé před privatizací, zejména takové, která ohrožuje zdroj pitné vody pro hromadné zásobování obyvatel. Nutnou podmínkou pro schválení žádosti je předložení analýzy rizika, zpracované na náklady žadatele, a doporučující stanovisko MŽP.

3) Nezbytnou podmínkou k úhradě nákladů na odstranění ekologických závad po uzavření smlouvy je správní rozhodnutí vycházející z analýzy rizik. Orgánem státní správy, který rozhodnutí vydává, je zpravidla Česká inspekce životního prostředí (dále jen "ČIŽP").

Předmětem správního rozhodnutí je uložení opatření k nápravě ekologických závad, vzniklých prokazatelně před privatizací v důsledku provozně hospodářské činnosti privatizovaného subjektu, u nichž analýza rizika prokázala odůvodněnost jejich odstranění. Způsob zpracování analýzy rizik je stanoven metodickým pokynem MŽP.

4) FNM se ve smlouvě zaváže, že uhradí účelně vynaložené náklady na splnění ekologických závazků. Náklady na vypořádání ekologických závazků zahrnou náklady na průzkumy ekologické závady, analýzu rizik a její aktualizace, projekt a realizaci nápravných opatření i činnost odborného dohledu při nápravě ekologických závad. Odborným dohledem se zde rozumí i přezkoumání věcného rozsahu staré ekologické závady, výsledků průzkumů i analýz rizik a to na základě žádosti FNM nebo MŽP. V případě, kdy nápravná opatření vyžadují použití dosud neověřených technologických postupů, lze hradit i náklady na úhradu pilotního ověření nové technologie.

Za ekologické závazky se pro tyto účely nepovažují majetkové sankce. Nelze uplatňovat nárok na náhradu škody na majetku a zdraví třetích osob, vzniklý v souvislosti s ekologickou závadou; o výjimkách z tohoto pravidla může rozhodnout vláda.

5) Ve smlouvě je stanovena garance maximálně do výše kupní ceny privatizovaného majetku nebo u akciových společností do výše kmenového jmění společnosti, pokud není v příslušném souhlasu vlády stanoveno jinak.

V uzavřených ekologických smlouvách bude výše garance upravena dodatkem smlouvy tak, aby odpovídala předpokládaným nákladům na celý sanační zásah, a to zpravidla po realizaci první etapy sanace. Výše upravené garance bude vycházet z rozpočtu realizačního projektu nápravných opatření a bude k ní pro případ nových zjištění v pozdějších etapách sanace zakalkulována rezerva maximálně 30%.

Případný požadavek nabyvatele na čerpání rezervy může být FNM akceptován pouze v případě, že se objeví nové skutečnosti, které nebylo možné zohlednit v realizačním projektu nápravných opatření, a to na základě věcného přezkoumání supervizí, MŽP, případně soudním znalcem.

Ve výjimečných případech, které objektivně nemohly podchytit předešlé přípravné a realizační práce nápravných opatření, může být na základě žádosti nabyvatele a souhlasného stanoviska MŽP a MF upravená garance FNM dodatečně zvýšena, a to až do původní výše. V případě nebezpečí havárie bude pro možnost čerpání do původní výše garance postačovat pouze souhlasné stanovisko MŽP.

V ojedinělých případech, kdy bude nutno přehodnotit výši maximální garance, bude o postupu rozhodovat vláda.

Před uplynutím doby 3 let od nabytí právní moci správního rozhodnutí o nápravném opatření musí být, v případě problematického plnění tohoto rozhodnutí, vypracována aktualizovaná analýza rizika.

6) Všechna výběrová řízení na dodavatele prací souvisejících s odstraňováním starých ekologických závad budou prováděna v souladu se zákonem č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění. Vyhlašovatelem výběrového řízení bude FNM.

Podrobnosti procesu odstraňování ekologických závad upravuje Směrnice pro přípravu a realizaci zakázek řešících ekologické závazky při privatizaci.

7) Za účelnost a hospodárnost vynaložených finančních prostředků na odstranění ekologických závad odpovídá nabyvatel. V případě zjištění závažných nedostatků při vlastní realizaci prací má nabyvatel povinnost o této skutečnosti neprodleně informovat FNM, a má právo práce zastavit. Prostředky za úhradu faktur za provedené a odsouhlasené práce související s odstraněním ekologických závad hradí FNM hlavnímu dodavateli prací.

FNM, MŽP i nabyvatel v průběhu nápravných opatření kontrolují, zda prostředky poskytnuté FNM jsou vynakládány v souladu s prováděcím projektem nápravných opatření odsouhlaseným nabyvatelem, MŽP a FNM. FNM kontroluje průběh nápravných opatření např. prostřednictvím vykonavatele odborného dohledu - supervize a veškeré výsledky kontrolní činnosti jsou neprodleně k dispozici také MŽP i nabyvateli. MŽP provádí převážně kontroly krátkodobého jednorázového charakteru podle možností svého rozpočtu.

8) Nabyvatel je povinen při předání díla převzít je do svého majetku bezúplatně, v případě technického zhodnocení za podmínek daných FNM.

9) Ve výjimečných případech, které nelze řešit na základě obecných ustanovení právních předpisů o skrytých vadách, se FNM může na základě rozhodnutí vlády ve smlouvě zavázat i k úhradě nákladů na odstranění ekologických závad, které nebyly uvedeny v ekologickém auditu. Nabyvatel má však důkazní povinnost prokázat, že tyto závady vznikly skutečně před privatizací a nebyly způsobeny činností již zprivatizovaného subjektu.

10) Ekologická smlouva bude ukončena na základě splnění podmínek uložených v rozhodnutí příslušného orgánu státní správy, zpravidla ČIŽP. Splnění podmínek bude protokolárně osvědčeno tím orgánem státní správy, který rozhodnutí o nápravném opatření vydal a to na základě závěrečné zprávy o plnění realizačního projektu nápravných opatření. Závěrečná zpráva musí obsahovat vyhodnocení zbytkových ekologických rizik. Sepsání protokolu o ukončení ekologické smlouvy předchází závěrečný kontrolní den.

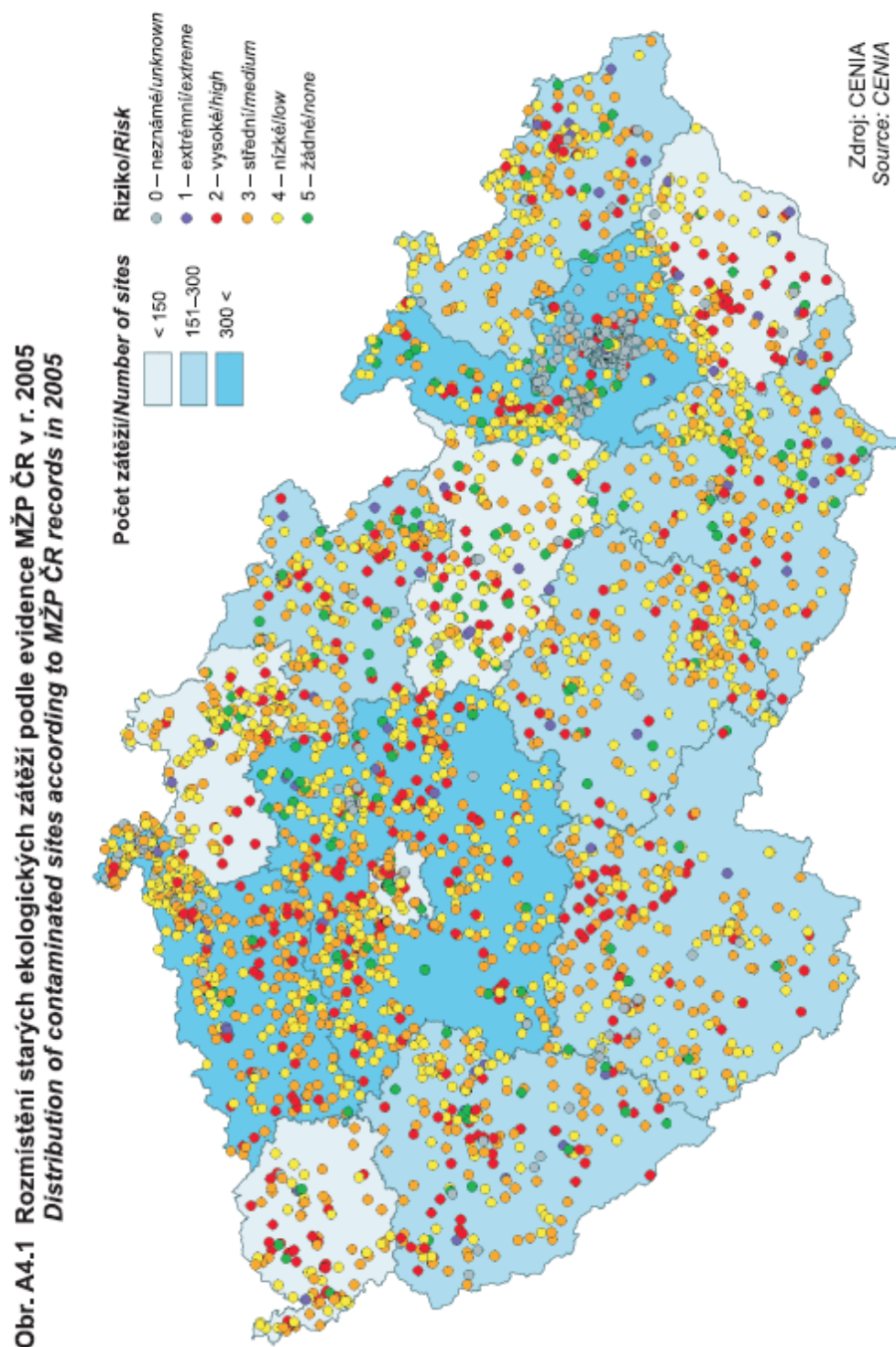
Vypovězení smlouvy před ukončením odstranění ekologických závad musí být schváleno MŽP a MF.

11) Ministr financí bude na základě podkladů dodaných FNM vládu pravidelně pololetně informovat o výši čerpání smluvních garancí poskytnutých na základě těchto zásad ve vztahu k aktuálnímu stavu zdrojů a prostředků FNM.

MF ve spolupráci s MŽP vždy k 1. 12. kalendářního roku zpracuje pro FNM rámcový seznam akcí k realizaci na příští rok.

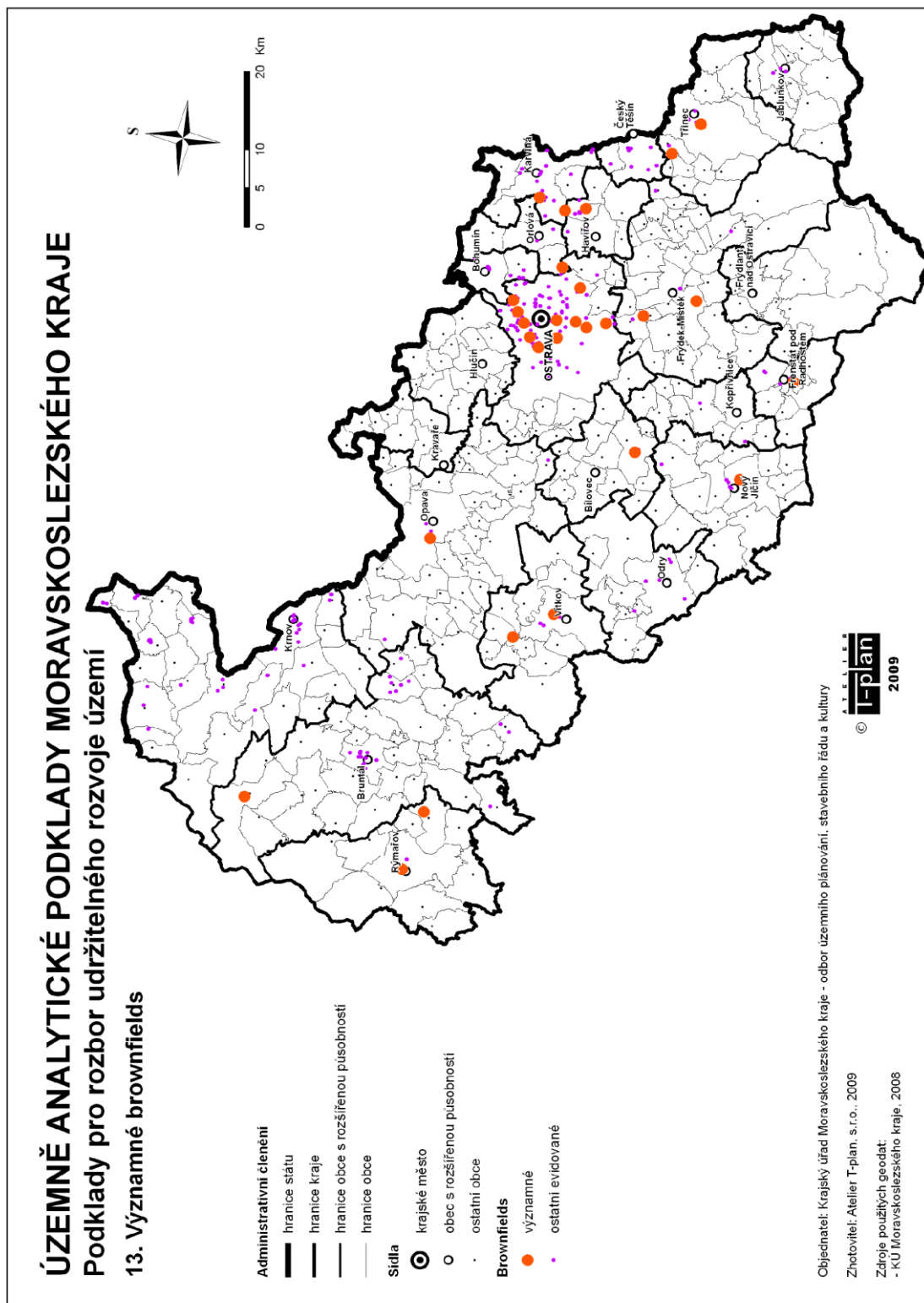
Zdroj: www.vlada.cz

**Příloha 2: Rozmístění starých ekologických zátěží podle evidence
MŽP ČR v r. 2005**

Zdroj: www.mzp.cz

Příloha 3: Významné brownfields v Moravskoslezském kraji

Zdroj: www.kr-moravskoslezsky.cz

Příloha 4: Přehled nejvýznamnějších brownfields s ekologickou zátěží na území Moravskoslezského kraje (východní část)

Přehled nejvýznamnějších brownfields s ekologickou zátěží na území Moravskoslezského kraje (východní část)

Oblast / městská část	Název	Plocha (ha)	Charakteristika	Záměr	Vlastnictví	Ekol. zátěž	Dopravní dostupnost
Ostrava-Vítkovice	Vítkovice-Místecká	155,5	Lokalita „Dolní oblast Vítkovice“ se nachází v prostoru mezi ulicemi Místeckou – západní strana, též Ostravíci - východní strana, ulic Rudnou – jižní strana a komplexem Bývalého dolu Hlubina – severní strana. Lokalita sloužila huti provozyrbě – koksovna, vysoké pece a aglomerace. Dále zde byly soustředěny strojírenské provozy, výroba ocelových tlakových lahví a přesné strojírenství. Většina území byla v majetku VÍTKOVICE, a.s. V současné době jsou některé objekty v majetku privátních subjektů podnikajících v této lokalitě nebo právních subjektů podnikajících na pronajátém majetku společnosti VÍTKOVICE, a.s. Část lokality o rozloze 10 ha byla vyhlášena jako Národní kulturní památka. Bylo zpracováno několik studií pro využití objektů této NKP. Společně se Statutárním městem Ostrava a společností DIAMO s.p. byla zpracována marketingová studie, která prokázala neadřičnost rozsahu NKP a jeho financovatelnost z komerčního využití objektu.	Pro příštího lokalitu je zpracován aktualizovaný Územní plán Statutárního města Ostravy. Dále pak studie Czechinvestu „Ostrava – Vítkovice“. Demonstrační projekt regenerace území“, ID No. Euripaaid/112508/DSV/CZ, Phase Program 2002, program no. CZ 99.16 dopomocí likvidaci objektů po bývalé hutní provozyrbě. Ministerstvo financí byl 30. 6. 2008 předán projekt, na který vyslalo veřejnou zakázku „Konceptce regenerace a rozvoje Dolní oblasti VÍTKOVICE, a.s. včetně území DIAMO. Nařizem vlády 337/2002 z 19. 6. 2002 byly objekty Dál Hlubina, Vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren prohlášeny za Národní kulturní památku (NKP). V současné době (červenec 2008) jsou dokončovány projekty sanacního dopravního jednolitého areálu Dolní oblasti navazující na Analýzu rizika, které prokazují, že uvedené území, včetně NKP jsou kontaminovány a je nutné provádět sanacní práce podle jednotlivých doporučení. Lokalita NKP svým umístěním je vhodná pro výstavbu vědecko-výzkumných objektů a studenského kampusu, včetně ubytovacích kapacit. Propojením s oblastí Nová Karolína bude navazovat na nově budované centrum města. Ostatní části nacích připraveny na develop. projekty pro naplnění vize	§	1	výborná
Frydek-Místek	Frydek-Místek - Beskydská kasárna	153,87	Kasárna byla opuštěna armádou v roce 2003. V areálu bývalých kasren se nachází několik budov, podzemní raketové zaklady, zpevněné plochy, požární nádrž, areál obklopuje les. Přístup je zajištěn z Palkovické ulice.	Město Frydek Místek odmítlo převzít od státu nemovitost – agentura Czechinvest zpracovala v roce 2004 studii s popisem následujících možností: jeden průmyslový investor, podnikatelský park, univerzita, volnočasové aktivity, bytová zástavba, mix komerčního využití, veřejný park, ponechání přírody. Byla vypracována odborná studie se 3 variantami zástavby areálu.	§	1	středně
Ostrava-Héřmanice	Oblast Héřmanice	115,4	Lokalita se nachází v městské části Ostrava-Héřmanice. Dříve plocha sloužila pro odvalové hospodářství v souvislosti s dálnicí č. 1. V současné době probíhá ze strany s. p. DIAMO a OKD Dopravy rekultivační činnost, část ploch y je již zrektulivovaná. Areál je napojen na silniční síť třetímou komunikací.	Po provedení rekultivaci se předpokládá další využití území v souladu se záměry města.	§	1	vyhovující
Paskov	Paskov - Laguny a Plocha u Křivovky RFG	66,34	V současné době je část území rekultivovaná, část území je dosud využívána dolem Paskov k plavení flotálních blušin.	Území bude rekultivováno.	§	3	vyhovující
Třinec	Třinec-Halda Třineckých železáren-Skládka	59,15	Objekt je součástí Třineckých železáren a.s., je umístěn v místní části Oldřichovice. V současné době není využíván. Skládka je žádoucí rekultivovat pro budoucí využití.	Záměr majitele i města je provést rekultivaci daného území, včetně vybudování inženýrských sítí a využití lokality pro rekreační, sportovní a regenerační účely.	§	1	vyhovující
Ostrava-Mar. Hory	Ostrava - Švermova - Chemická Halda MCHZ	48	Lokalita se nachází v městské části Ostrava - Muglinov. Areál byl dříve využíván jako chemická halda MCHZ. V současné době je skládka částečně využívána soukromým subjektem. Areál slouží jako skládka zeminy. V celé lokalitě se nenachází stavební objekty. V jihozápadní části je možnost napojení areálu na železniční dopravní infrastrukturu.	Využití území zatím není specifikováno. Pro svou polohu, umístění kde je vybudována velmi rozšířená dopravní infrastruktura (komunikace, železniční, zavlečování z obou podélných stran lokality a v blízkosti dálnice D4708 po revitalizaci území a přivedení inženýrských sítí a energetických sítí je možno tuto lokalitu využít pro obchodní a skladovací činnost nebo jako obslužné zařízení pro dálnici D 47. Nutno ověřit ekologická rizika území.	§	1	vyhovující
Ostrava-Mar. Hory	Koksovna Švermova OKK	40,2	Lokalita leží v sousedství MCHZ BorsodChem a bývalého Dola Odra - Jan Šverma. Jedná se o činnost koksovnu. Na lokalitě jsou staré environmentální zátěže vzniklé před privatizací, které budou odstraněny sítím po ukončení provozu. Na lokalitu je přivedena železniční vlečka.	Po revitalizaci území bude lokalita využita opět pro průmyslovou činnost.	§	3	výborná
Karviná	Důl Barbara	35	Hlubinný důl po ukončení těžbě, funkce je stále vtažná, jama pro potřeby větrání OKD a.s. - Důl Důrkov. Část objektů je kulturně chráněna, některé jsou dosud využívány, část je již prodána novému vlastníku a některé objekty jsou demolovány. Jedná se především o jednoúčelové budovy, které slouží výhradně k těžbě uhlí a jejímu zpracování a o rozsáhlé sociální zařízení a administrativní objekty.	Vlastník má zájem celý areál postupně revitalizovat a rozprodat především pro podnikatelské účely. Nepořádkné objekty budou demolovány.	Diamo - s	1	dobrá
Karviná	Karviná-Koksovna ČSA (OKK)	31,2	Provoz zastaven v r. 1997. Většina území je kontaminována, byla zpracována analýza rizik, bude provedena sanace ze strany štátu.	Po ukončení revitalizace území bude lokalita využívána pro průmyslovou činnost.	§	3	vyhovující

Ostrava-Hrušov	Hrušov, Bv. HCHZ Chemie Hrušov, a. s.	25,3	Lokalita se nachází v městské části Ostrava – Hrušov. Dříve byla lokalita využívána k chemickému průmyslu. Měla zde zázemní firma HCHZ Chemie Hrušov, a. s. Jedná se o pravděpodobně nejstarší chemický závod na území dnešní ČR, kde se původně vyráběla soda, později kyselina sírová, kyselina chlorovodíková, celá řada dalších anorganických látek včetně železitých pigmentů a barytové běloby - litopon. Tomu odpovídá i značení areálu, kde je nyní podrobný hydrogeologický průzkum, případně jeho následná sanace. V současnosti je areál téměř nevyužitý. V části prostorů sídlí soukromé subjekty. Volné jsou zde prostory dřívějších chemických laboratorů a jejich přidružených zázemí. Tyto objekty jsou vesměs dvoupodlažní.	Záměrem Města Ostravy a soukromého vlastníka je restrukturalizace stávajících nevyužitých objektů a inženýrských sítí pro drobné podnikání a obchodní činnost. Pro vstup jednotlivých soukromých subjektů nutno některé objekty revitalizovat včetně inženýrských sítí. Celkové využití lokality je odvislé od zprovoznění dálnice D 47 – 4708 a 4709 a již zprovozněné rekonstruované komunikace Ostrava – Bohumín procházející podél hranice pozemku.	s	3	obřížná
Ostrava-Hulváky	Deza, a. s., Hulváky	24,7	Jedná se o objekt bývalého chemického závodu v Ostravě. Jedná se o zachovalé objekty, které mají veškeré inženýrské sítě. Pro další využití by bylo nutno provést revizi veškerých napojení na objekty.	Lokalita je vhodná k obchodní i výrobní činnosti, vhodné k skladování. Výborná dopravní obsluha, lokalita se nachází v blízkosti silnice Přerážka – výhledově na Nový Jičín. Objekty sousedí s firmou Vítkovice.	v	1	výborná
Paskov	Paskov-Ostravská-Sklenky	24,5	Objekt bývalých skleniček v Paskově na ulici Ostravská směr na Frýdek - Místek v blízkosti silnice Místecká. Objekt je vhodný k jakémukoli zemědělské nebo jiné komerční činnosti.	Území v současné době patří společnosti Biozel Paskov a.s. a pozemky jsou v současné době postupně rozprodávány na různé komerční využití. K 07/2008 je prodáno přibližně 50% plochy, která je novými vlastníky plně využívána	s	1	vyhovující
Ostrava-Přivoz	Přivoz-Koksární-OKD a. s., Svoboda (OKK)	23,4	Lokalita se nachází v městské části Ostrava – Přivoz. Daná lokalita se využívá k průmyslové činnosti, na území se nacházejí především objekty administrativní a skladové. Území je zavlečkováno.	Záměrem je pokračovat ve stávajícím průmyslovém využití.	s	1	vyhovující
Ostrava-Bártovice	Bártovice-Rudná kalíšť elektrárnského popluku	22,8	Lokalita se nachází v Ostravě – Bártovicích u komunikace Rudná a Bártovická. Území v současné době slouží jako havarijní rezerva odstanu popluku z teplárny AM Ostrava, nicméně nejméně 10 let nebylo k tomuto účelu použito. Terén je živěm odleňování výškové neurovnání v některých částech náletové dřeviny.	Lokalita se nachází mimo zastavěnou oblast v blízkosti komunikace Rudná spojující Ponubu s Ostravou dále na Havířov nebo Karvinou. Revitalizace území bude dlouhodobá. Využití pro případný supermarket nebo jiné zařízení pro obsluhu dopravní infrastruktury. Potřebnou technickou infrastrukturu je nutno vybudovat. Všechny tyto teoretické záměry budou záviset na rozhodnutí vlastníka a aktuální situaci.	s	3	vyhovující
Bruntál	Vrbno pod Pradědem - Jesenická - Dřevolomínát	22,35	Lokalita se nachází v centru města Vrbno pod Pradědem. Dříve komplex sloužil k dřevozpracujícímu odvětví. Plocha je v dnešní době částečně využívána soukromými subjekty. V prostoru se nacházejí jedno- a dvoupodlažní objekty. Volné jsou prostory skladové, dřívější prostory pily a plochy sloužící k vysychání dřeva. Výhodou je také zavlečkováání areálu s napojením na železniční síť.	Lukrativní objekty jsou již využívány soukromou firmou a zbylé objekty bez vložení prostředků na revitalizaci jsou špatně využitelné. Firma se snaží pronajmout bez velkých úspěchů. Objekty dále chátrají a jejich využití bez vložení prostředků do revitalizace asi těžko zajistí. Je vhodné využít pro dřevozpracující průmysl, drobné podniky s možností dopravy po stávající vlečce.	s	1	vyhovující
Ostrava-Hrabůvka	Hrabůvka-Místecká - Skládky - Odval Zábřeh	21,2	Objekt se nachází v lokalitě Ostrava – Hrabůvka. Je to prostor bývalé skládky. V současné době není skládka využívána a povrch je pokrytý náletovou dřevinou.	Záměrem vlastníka je pozemek odprodat nebo pronajmout. V současném stavu je tato lokalita nevyužitelná. Po revitalizaci území a vybudování inženýrských sítí možno tuto lokalitu využít pro průmyslovou nebo obchodní činnost.	s	1	výborná

Vyhodnocení:
soukromé
veřejné

Převážující vlastnictví
s
v

Ekologická zátěž

1
2
3

nizká
střední
vysoká

Zdroj: <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/>

Příloha 5: Fotodokumentace Laguny Ostramo

Zdroj: www.cistaostrava.cz